AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ

Mediterranean Conservation Society

2022 FAALİYET RAPORU

İÇİNDEKİLER

Vizyonumuz & Misyonumuz	**4**
Değerlerimiz & Ödüllerimiz	**5**
Ekibimiz	**6**
Önsöz	**8**
Zafer Ali Kızılkaya - Yönetim Kurulu Başkanı	**8**
AKD Ekibi	**10**
Çalışma Alanları	**14**
2022 Yılı Öne Çıkanlar	**16**
Sayılarla 2022 Yılı	**17**
Deniz Koruma Alanlarının Etkili Yönetimi	**18**
Deniz Koruyuculuğu Sistemi	**22**
Küçük Ölçekli Balıkçılığın Desteklenmesi	**24**
Balıkçılıkta Kadın	**26**
İklim Krizinin Etkilerinin İzlenmesi	**28**
Deniz Çayırları İzleme Çalışmaları	**32**
Deniz Suyu Sıcaklıklarının İzlenmesi	**34**
Orman Yangınlarının Karasal ve Denizel Türlere Etkisi	**36**
Akdeniz'in Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması	**38**
Ekosistem Restorasyonu	**40**
İstilacı Denizel Türler - Yeni Balıklar Programı	**42**
Deniz Dibi Temizliği - Hayalet Ağların Çıkarılması	**44**
Makroalgler	**48**
Nesli Tükenmekte Olan Akdeniz Türleri	**50**
Akdeniz Foku	**52**
Kum Köpekbalığı	**54**
Marmaris Semenderi	**56**
Likya Orkidesi	**57**
Eğitim	**58**
Bilimsel Dalgıçlık Eğitimi	**58**
Azmak Kıyı Temizliği ve Eğitimi	**58**
Yeni Balıklar Seminerleri	**59**
Ekip İçi Eğitimler	**60**
Etkinlikler	**61**
Yayınlar	**62**
Konuk Olduğumuz Dijital Yayınlar	**64**
Dönüşüyor, Dönüştürüyoruz	**65**
Logomuz Dülger Balığı'nın Hikâyesi	**66**
Balıkçılığa Kapalı Alan Haritaları	**68**
Bütçe	**70**
Teşekkürler	**72**
Kimlerle Çalışıyoruz	**74**

Vizyonumuz

Akdeniz havzasının en iyi şekilde korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak, zengin biyoçeşitliliği korurken, yerel halk için sağlıklı bir yuva ve kültürleri için bir temel oluşturmak.

Misyonumuz

Akdeniz ekosisteminin korunması ve bölgede sürdürülebilir yaşam alanları oluşturulması için toplumları geleneklere uygun ve bilime dayalı projelerle desteklemek.

DEĞERLERİMİZ

Bilim:

Tüm dünyada canlı türleri ve habitatların yok oluşuna karşı hızlı ve etkili çözümler üretmek gerektiğine inanıyoruz. Bunun için çalışma konularımızı ve yöntemlerimizi en etkili şekilde belirleyebilmek amacıyla tüm çalışmalarımızı bilimsel bulguları temel alarak hayata geçiriyoruz.

İşbirliği:

Farklı bilgi ve tecrübelere sahip kişi ve kurumlarla birlikte hareket etmenin, yerel kalkınma ve doğa koruma çalışmalarını güçlendireceğine inanıyoruz. Bunun için yerel, ulusal ve uluslararası işbirlikleri kuruyoruz.

Yerel Kalkınma:

İnsanın doğanın parçası olduğu gerçeğinden yola çıkarak, balıkçılık gibi, geçimi biyoçeşitliliğin varlığına bağlı olan gruplarla birlikte çalışmayı ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması için bu grupları desteklemeyi önemsiyoruz.

Şeffaflık:

Doğa için verilen emeğin yanı sıra bu emeğin sonuçlarının da paylaşılmasının önemine inanıyoruz. Bunun için yürüttüğümüz çalışmalara farklı bilgi ve becerilerle emek veren üye, gönüllü ve bağışçılarımızı bilgilendirmenin sorumluluğunu taşıyoruz.

Saygı:

Doğadaki çeşitliliğe saygı duyduğumuz gibi, farklı etnik köken, dil, din, ırk ve cinsiyetten herkese saygı duyuyoruz. Doğa koruma çalışmalarının herkesin sorumluluğunda olduğuna inanarak yerel gruplar ve gönüllülerle çalışırken her türlü ayrımcılığı reddediyoruz.

Doğa hakkında bildiklerimizi paylaşırken, işbirliği kurduğumuz tüm gruplar ve kişilerin bilgi, tecrübe ve tercihlerine saygı duyuyoruz.

ÖDÜLLERİMİZ

2012
Deniz Koruma Liderlik Ödülü, Marsh Deniz Koruma Liderliği Ödülü, İngiltere

2013
Whitley Doğa Koruma Ödülü, Whitley Doğa Fonu, İngiltere

2014
Equator Ödülü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Amerika

2017
Whitley Doğa Koruma Ödülü, Whitley Doğa Fonu, İngiltere

Fark Yaratanlar Ödülü, Sabancı Vakfı, Türkiye

2018
Akdeniz'de Küçük Ölçekli Balıkçılık Ortak Yönetimi En İyi Uygulama Ödülü, Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) Akdeniz Balıkçılık Komisyonu, Malta

2022
Marsh Charitable Trust Deniz Koruma Liderliği Ödülü, İngiltere

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Zafer Ali Kızılkaya
Ezgi Saydam
Funda Kök
Hakkı Caner Bayrak
Yasemin Ulusoy

DENETLEME KURULU ÜYELERİ

Özkan Anıl
Leri Yaman Saduk
Tankut Kurt

EKİBİMİZ

Akın İzgin - Karasal Projeler Destek Personeli
Ayşenur Ölmez - Gökova Deniz Koruyucusu
Bengi Atay - Koruma ve İzleme Çalışmaları Asistanı
Ceyda Cihan - Kaynak Yönetim Asistanı
Efe Kurdaş - Yeni Balıklar Operasyon Sorumlusu
Emre Güren - Fethiye-Göcek Deniz Koruyucusu
Erol Niyazi Güren - Fethiye-Göcek Saha Yöneticisi
Elif Yerebakan İncedemir - Datça-Bozburun Saha Yöneticisi
Ezgi Saydam - Koruma ve İzleme Çalışmaları Yöneticisi
Funda Kök - Doğa Koruma Yöneticisi
Gizem Akdoğan - Programlar Sorumlusu
Hakkı Caner Bayrak - Kaynak Yönetim Sorumlusu
İlkay Kavak - İletişim Sorumlusu
İskender Demirel - Gökova Deniz Koruyucusu
Mustafa Tunca Olguner - Koruma ve İzleme Çalışmaları Uzmanı
Murat Bağcı - Gökova Deniz Koruyucusu
Ömer Balcı - Gökova Deniz Koruyucusu
Serena Pennetti - Koruma ve İzleme Çalışmaları Asistanı
Tankut Kurt - Saha Çalışmaları Destek Personeli
Tolunay Tabak - Veri Analisti
Vahit Alan - Koruma ve İzleme Çalışmaları Uzmanı
Yasemin Ulusoy - Proje ve Kaynak Geliştirme Sorumlusu

DANIŞMANLAR

Prof. Dr. Bülent Miran - Veri Yönetim Danışmanı
Özkan Anıl - Eğitim ve Lojistik Planlama Danışmanı
Zeynep Mufti - Kurumsal İletişim ve Yönetim Danışmanı
Gökhan Serdaroğlu - Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
Nejdet Bozkurt - Likya Orkidesi Proje Danışmanı
Dr. Sinem Kaboğlu - Coğrafi Bilgi Sistemleri Danışmanı
Prof. Dr. Vahdet Ünal - Balıkçılık Yönetimi
Prof. Dr. Zafer Tosunoğlu - Balıkçılık Teknolojileri ve Av Araçları
Doç. Dr. Aytaç Özgül - Biotelemetri Uygulamaları
Öğr. Gör. Dr. Barış Akçalı - Deniz Bitkileri
Doç. Dr. Harun Güçlüsoy - Deniz Koruma Alanları, Deniz Memelileri ve Balıkçılık Etkileşimi
Doç. Dr. İnci Tüney Kızılkaya - Hidrobiyoloji ve Macroalgler
Prof. Dr. Kerim Çiçek - Karasal Yaşam ve Zooloji

BİLİM VE TEKNİK DANIŞMA KURULU ÜYELERİ

Doç. Dr. Abdurrahman Harun Özdaş
Dr. Öğr. Üyesi Antoine Pierre Charles Dolcerocca
Arzu Saygıner Çil
Asuman Yurteri
Doç. Dr. Aytaç Özgül
Öğr. Gör. Dr. Barış Akçalı
Asst. Prof. Dr. Cem Dalyan
Esra Başak
Güner Ergün
Prof. Dr. Halil Kalabalık
Doç. Dr. Harun Güçlüsoy
Prof. Dr. Hasan Musa Sarı
Prof. Dr. Hasan Nüzhet Dalfes
Doç. Dr. İnci Tüney Kızılkaya
Dr. İpek Oskay
Doç. Dr. İsmet Saygu
Prof. Dr. Kerim Çiçek
Doç. Dr. Meriç Çakır
Merve Karakuş
Dr. Öğr. Üyesi Murat Çelik
Prof. Dr. Neslihan Demirtaş Milz
Dr. Öğr. Üyesi Olgaç Güven
Doç. Dr. Sinan Mavruk
Dr. Tolga Taymaz
Prof. Dr. Vahdet Ünal
Prof. Dr. Zafer Tosunoğlu

TEŞEKKÜRLER

2022 yılında Yönetim ve Denetleme Kurumumuz ile ekibimizde bir dönem yer alarak çalışmalarımıza destek verenler:

Ayşenur Semiz
Çağdaş Yaşar
Dilara Arslan
Serdar Subay
Yankı Tandırcıoğlu
Yunus Emre Başkahraman
Zeynep Seda Soylu
Prof. Dr. Harun Güçlüsoy
Volkan Hürsever
Ramazan Çepel
Mehmet Poslu
Prof. Dr. Kerim Çiçek
Melisa Nur Çolak

Zafer Ali Kızılkaya

Yönetim Kurulu Başkanı

ÖNSÖZ

2022 yılında dünya Covid-19 pandemisinden çıkmaya çalışırken, ekonomilerin enflasyon sarmalına girmesi ve en temel ihtiyaçların maliyetlerinin daha önce hiç olmadığı kadar artması, doğal kaynakların ne kadar değerli olduğunu hepimize bir kez daha hatırlattı. Tahrip ettiğimiz ekosistemlerin restorasyonu bütün dünyada yeni bir hedef haline geldi. 2019 yılından bu yana Endangered Landscape Programme (ELP-Tehdit Altındaki Coğrafyalar Programı) desteğiyle yürütmekte olduğumuz, denizel ekosistemlerin iyileştirilmesi çalışması, heyecanlı sonuçlar vermeye devam ederken Birleşmiş Milletler'in de dikkatini çektik. Aralık 2022'de Montreal'de düzenlenen Dünya Biyoçeşitlilik Zirvesi'nde (COP15) Birleşmiş Milletler, Gökova Körfezi projemizi Avrupa'nın en başarılı ekosistem iyileştirmesi olarak tanıttı.

Yıl içerisinde Gökova Körfezi ve Fethiye Körfezi'nde, önemli uluslararası toplantılara ve çalışmalara ev sahipliği yaptık. Hem koruma ve sürdürülebilirlik hem de 2030 yılı hedeflerine dair ortak fikirlerin paylaşıldığı bu çalışmalarda, ne kadar çok yol aldığımızı ve Türkiye'nin deniz koruma alanları konusunda Akdeniz'de lider olabilecek bir potansiyele sahip olduğunu gördük.

Batı Akdeniz'de yaşanan aşırı sıcak hava dalgaları kıyılarımıza ulaşmasa da, aşırı sıcaklıkların sebep olmuş olabileceği kitlesel ölümlere tanık olmaya devam ettik. Hem Gökova Körfezi hem de Fethiye Körfezi'nde kaya midyelerinin (Lithophaga lithophaga) kitlesel ölümüne şahit olduk. Yine denizlerimizde en çok sıkıntı yaratan istilacı türlerden biri olan uzun dikenli denizkestaneleri (Diadema setosum) de Ağustos ayından Ekim sonuna kadar kitlesel olarak büyük oranda yok oldular. Bunun sebebi veya sebeplerinin neler olabileceği konusunda yaptığımız araştırmalar devam ediyor. Halen canlı kalanlar olması, bu türün gelecekte tekrar çoğalabileceği ihtimalini de düşündürüyor.

İstilacı balıkların ekonomiye kazandırılması konusunda 2022, çıtayı çok yükselttiğimiz bir yıl oldu. Yaklaşık 6 ton aslan ve asker balığını, Kaş'tan Bodrum'a kadar olan bölgede balıkçılardan satın alıp restoranlara ulaştırdık. Her geçen gün yeni şeflerin ve restoranların artan talepleri ile ilgili tek sıkıntımız, kış aylarındaki arzın az olması. Bu sorunu çözme yolunda attığımız adımların başında aslan balıklarının telemetri ile izlenmesine yönelik proje hazırlıkları geliyor.

Karada ise Likya orkidesi ve 'Karya Yolu Projesi'nde keşfettiğimiz Keraye lalesi hâlâ hafızamda ve 2022 yılının unutulmazları arasında. Böylesine muhteşem bir bitki çeşitliliğinin ne kadar hızla yok olabileceği ihtimali Likya orkidesi projemizle daha belirgin halde karşımızda duruyor. Tohumdan üretme çalışmalarına başladığımız, nesli kritik derecede tehdit altında olan Likya orkidelerini üç dört sene içerisinde ekebileceğimiz bir doğal yaşam alanı bulamayabiliriz.

İspanya'nın The Spanish National Research Council (CSIC) ve ardından İtalya'nın Stazione Zoologica Anton Dohrn–National Institute of Marine Biology, Ecology and Biotechnology Enstitüsü'nden konuk ettiğimiz bilim insanlarıyla, istilacı türlerin ve orman yangınlarının denizel ekosisteme olan etkileri üzerine çalışmalar gerçekleştirdik. Her iki ekiple de önümüzdeki yıl için ortak izleme projeleri tasarladık.

Tartışmasız 2022 yılının en önemli çalışmalarının başında Bozburun Çamçalık bölgesinde yaptığımız su altı temizlik çalışması yer alıyor. Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü ile yaptığımız protokol ile Enstitünün bölgede devam eden kazı çalışmalarına destek vermeye çalışıyoruz. Bu kapsamda, 2010 yılında bölgede işletilen kültür balıkçılığı tesislerinden kalan sayısız çöp ve kafes ağı, kazı alanlarını etkilediği için tek tek belirlenip saptanmış ve Kasım 2022 tarihinde Gökova Körfezi'nden gelen Turgut Reis isimli gırgır tarafından çekilmek kaydıyla 10 tondan fazla ağ, ekosistemden temizlenmiştir.

Bu yıl Ege Üniversitesi'nin Fen Fakültesi ile Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi birimiyle protokol imzalayarak ortak çalışmalarımızın sayısını daha da artırmayı hedefledik.

2023 yılının koruma ve izleme çalışmaları için yeni alanlara açılacağımız ve dünyaya örnek çalışmalarımızın devam edeceği bir yıl olmasını temenni ediyorum.

FUNDA KÖK

Doğa Koruma Yöneticisi

2022 AKD için oldukça hareketli, heyecanlı bir yıl oldu. Son 10 yılda denizlerimizin korunması için yaptığımız çalışmaların yankısını yalnızca Türkiye'de değil, dünyada aynı amaç için çalışan kurum ve kuruluşlardan duyduk. Öğrendiklerimizi paylaştık, daha iyi korumanın yollarına, yöntemlerine birlikte kafa yorduk. Bu yıl dünyanın pek çok yerinden eğitim, atölye, toplantı, deneyim paylaşımı için gelen bilim insanı, uzman, kamu otoritesi, doğa koruma profesyonellerini ülkemizde ağırladık. Gökova DKA'larında 10 yıldır ilgili kamu kurumlarıyla işbirliği içinde yürüttüğümüz koruma faaliyetlerinin pozitif etkilerini bilimsel araştırma ve izlemelerimizle kanıtladık, uluslararası platformlarda örnek gösterildik. Denizlerimize giren ve yerel habitatlar üzerinde baskı oluşturan yabancı ve istilacı balıklara piyasa değeri kazandırılması, bir kültürel miras olan küçük ölçekli balıkçılığın desteklenmesi ve ekosistem üzerindeki baskının azaltılması için yürüttüğümüz çalışmalarda yaklaşık altı ton yabancı/istilacı balık aldık, düzenlediğimiz etkinliklerde yüzlerce kişiyle bir araya geldik, bilgilerimizi aktardık. Dünyada pek çok ülkenin 2030'da deniz ve kara alanlarının %30'unun ve ulusal yargı yetkisi dışındaki açık deniz alanlarının (BBNJ) korunmasıyla ilgili olumlu niyet beyanları hepimizi sevindirdi. Biz de bu motivasyonla bir taraftan oluşan tahribatları gidermeye bir taraftan doğa ile uyum içinde yaşamaya, araştırmaya ve paylaşmaya devam ediyoruz, edeceğiz.

VAHİT ALAN

Koruma ve İzleme Çalışmaları Uzmanı

Hassas tür ve habitatlar için küresel tehditlere rağmen, bölgesel olsa da bilimin ışığında bir sivil toplum örgütü olmaktan fazlasını barındıran mücadele yöntemleri ortaya koyarak hızla harekete geçtik. Hem sahayla ilgili hem de yönetimsel kararlar alınması için önerilerde bulunduk. Aktif olarak alanlardan anlık veri ve bilgi alarak olumsuz durumların önlenmesi için çözüm önerileri geliştirdik. Çabalarımızın ulusal ve uluslararası çerçevede karşılık bulması bizleri motive etse de yapılması gereken daha çok şey var! Umarız ki koruma adına taahhüt edilenden daha gerçek somut adımlar atılması sağlanır. Bizler bu ekosistemin bir parçası olarak beklenenden çok daha fazlasını yapmaya zaten başladık bile. İyi ki Akdeniz var.

İLKAY KAVAK

İletişim Sorumlusu

2022 yılında daha fazla insanın Derneğimizin çalışmalarından haberdar olması ve bu çalışmalarımıza dahil olabilmesi için yoğun iletişim çalışmaları yürüttük. Tüm bu çalışmalar sırasında insanlardan aldığımız geri dönüşler, bizlere büyük motivasyon verirken umutlarımızı daha da yeşertti. Yapacak daha çok şey olduğunu biliyoruz. Yarının Akdeniz'i için bugünden çalışmaya ve onu korumaya devam edeceğiz!

M. TUNCA OLGUNER

Koruma ve İzleme Çalışmaları Uzmanı

Denizel biyoçeşitliliği ve tehdit altındaki türleri korumak için var gücümüzle çalışıyoruz. Aşırı avlanma ve habitat tahribatının denizel ekosistemler üzerindeki olumsuz etkilerini engellemenin yanı sıra antropojenik etkileri de sınırlamak üzere tasarlanmış Deniz Koruma Alanlarında (DKA) ekosistem restorasyonunun gerçekleşmesini teşvik ediyor, bunu yaparken bölgenin kalıcı sahipleriyle ve paydaşlarımızla beraber hareket ediyoruz. Dünya genelinde giderek artan, ancak zaman içerisinde bir o kadar da etkisizleşen çoğu DKA'nın aksine, ülkemizdeki DKA'ların yetersiz yönetim, yetersiz uygulama ve finansman eksikliği gibi nedenlerle etkisiz ve işlevsiz kalmaması için yoğun çaba sarf ediyoruz. DKA'ların ekosistem ve yerel balıkçılık için önemini biliyoruz ve anlıyoruz. Özellikle bu alanların küçük ölçekli balıkçılığın ihtiyaçlarına göre uyarlanmasını ve uzun vadede sürdürülebilir kalmasını sağlamak için organizasyonlar düzenliyor, paydaşlarımızla görüş alışverişi yapıyor, bizlere ihtiyaç duyulduğunda ise hazır bulunuyoruz. Eldeki verileri kullanarak ve yeni veriler de toplayarak, bu alanların, başarılı ve etkili yönetişim, paydaş katılımı, izleme ve değerlendirmeler ile biyoçeşitliliğinin korunması, bozulan ekosistemlerin onarılması ve küresel iklim değişikliğinin etkilerinin hafifletilmesinde kilit bir rol oynamaya devam etmesini sağlayacağına inanıyoruz.

EROL N. GÜREN

Fethiye/Göcek Saha Yöneticisi

Biyoçeşitliliğin korunarak iyileştirildiği, her türlü kirlilik baskısından arındırılmış, toplumsal farkındalığın artırıldığı, tarihi ve kültürel değerlerin gelecek nesillere aktarıldığı, karasal ve denizel kirliliğin bertaraf edildiği bir Akdeniz görmek için 2022 yılında tüm enerjimiz ve ekibimizle mücadele ettik. Önümüzdeki yıllarda da mücadelemizi sürdürmeye devam edeceğiz.

TOLUNAY TABAK

Veri Analisti

Akdeniz'de denizel ekosistemin korunması için çalışmalarımıza 10. yılımızda da hız kesmeden devam ettik. Gerek sahada aktif olarak denizlerin korunmasında aldığımız rol, gerekse sürdürdüğümüz bilimsel çalışmalar ile Akdeniz'in geleceğine katkı sağlamaya devam ediyoruz. Bu çalışmalar esnasında sadece şu anki çalışmalarda kullanılması için değil, gelecek yıllarda yapılabilecek olan çalışmalar için de Akdeniz'in hafızasını oluşturacak veriler toplamaya ve onları korumaya büyük önem veriyoruz. Bilimsel verilerin ışığında denizel biyoçeşitliliği korumak için yaptığımız çalışmalarla gelecek nesillerimize ve dünyaya örnek olmaya devam edeceğiz.

AKIN İZGİN

Karasal Projeler Destek Personeli

Akdeniz Koruma Derneği tarafından hem denizel hem de karasal olarak yürütülen biyolojik çeşitlilik çalışmaları ülkemizin doğal kaynaklarının korunması ve gelecek nesillere aktarılması için oldukça önemlidir. Akdeniz Koruma Derneği kurulduğu günden beri bilimin ışığını takip ederek Akdeniz'de koruyucu, kollayıcı ve onarıcı bir kuruluş olmuştur. 2022 yılında derneğimiz bir bütün olarak rol aldığı her alanda elinden gelenin en iyisini yapmaya gayret etmiştir. Bu gayretler sonucunda görmek istediğimiz tablo ise korunan ve sağlıklı biyolojik çeşitliliğe sahip Akdeniz görebilmektir. Bundan sonraki çalışmalarda elimizden gelenin en iyisini yapmaya devam ederek derneğimizi ve Akdeniz'i ileriye taşıyacağız.

GİZEM AKDOĞAN

Programlar Sorumlusu

2022 yılında da Akdeniz Havzası'nı en iyi şekilde korumak için hem halihazırdaki aktivitelerimizi devam ettirdik hem de kapasitemizi artırmak adına yeni çalışmalara başladık. Akdeniz'i sadece denizel ekosistemler ve denizel biyoçeşitlilikle sınırlı olarak görmüyoruz. Bu yüzden karasal ekosistemdeki endemik türler ve su altındaki kültürel mirasın geleceğe aktarılması için çalışıyoruz. İçerisinde yaşadığımız bu doğayı ve kültürü sadece Akdeniz insanına değil tüm insanlığa aktarmak için önümüzdeki yıllarda da aynı umut ve heyecanla çalışmaya devam edeceğiz.

CANER BAYRAK

Kaynak Yönetim Sorumlusu

2022, Akdeniz Koruma Derneği'nin gelişmeye ve daha çok inisiyatif almaya gönüllü olduğu bir yıl oldu. Doğayı ve içinde barındırdığı kültürü korumaya çalışırken bir yandan da daha fazla ne yapabiliriz diye sorguladık. Tecrübelerimizi paylaştığımız, eleştirileri göğsümüzde yumuşatarak kendimizi geliştirmek için kabul ettiğimiz ve her şeye rağmen bir şeyleri değiştirdiğimize inandığımız bir yıl oldu. Seneye ve sonraki senelerde de bilimsel gerçekliklerle örtüşen doğrularla, Akdeniz insanı ve doğası için çalışmaya devam edeceğiz.

ÖZKAN ANIL

Eğitim ve Lojistik Planlama Danışmanı

2022, Akdeniz Koruma Derneği'nin kuruluşundan bu yana geçen on yıl içinde oluşturduğu hikâyesinin her yönü ile gözden geçirilip, sonuçta ileriye yönelik yeni stratejilerinin belirlendiği ve beklentisi daha yüksek bir yol haritasını çizildiği bir dönem oldu. Uğraşılarımız nedeniyle çok yoğun bir programlar dizisinin uygulandığı bu yıl edindiğimiz tecrübeler ve olanaklar, bizleri daha verimli, daha atılımcı ve daha coşkulu kıldı. Bu kapsamda öncelikle derneğimizin en öncelikli ve önemli projesi olan "Deniz Koruyuculuğu Projesi", Deniz Koruma Alanlarındaki uygulamalarını etkin ve daha itibar edilir düzeyde yürüttü. Artan yüksek teknoloji su üstü platformları ve eğitimli personel yapısı ile daha da güçlenerek diğer tüm Akdeniz ülkeleri için rol modeli oldu. Ayrıca deniz rehabilitasyon ve restorasyon çalışmalarının ilk basamağı olan, "Deniz Dibi Temizlik" çalışmaları, tüm olanaklar ve eğitilmiş insan yapısı ile geliştirildi ve Dernek, tarihindeki en derin sularda ve en çok atığın dip ortamından alındığı bu büyük temizlik operasyonlarını sıfır hata ve tam güvenlik içinde tamamladı. Her iki projede de yeni paydaşlar edindi ve ciddi destekler gördü. Hedeflerimize daha sağlam kulaçlarla ilerliyoruz.

AYŞENUR ÖLMEZ

Deniz Koruyucusu

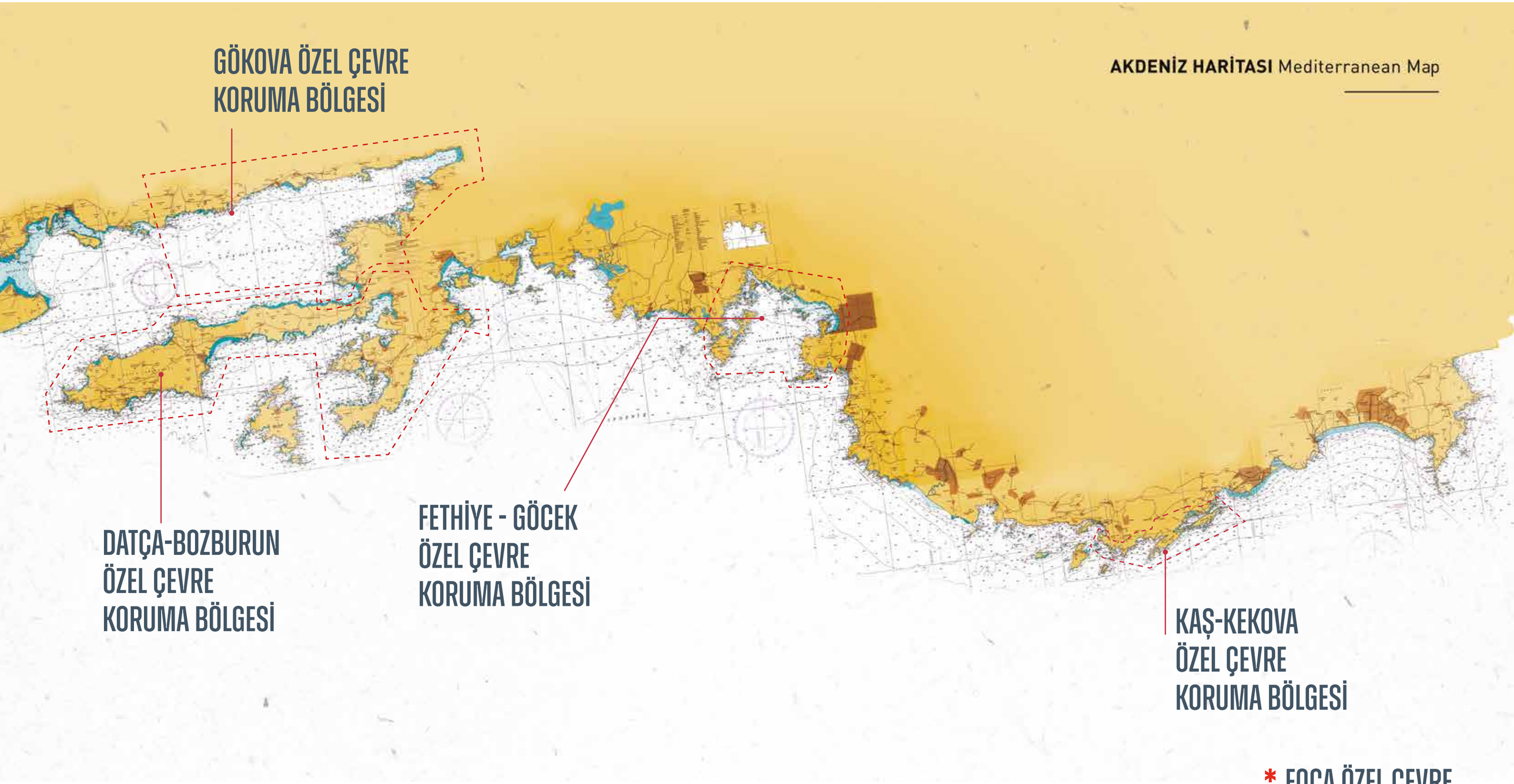
2022 Yılı, Akdeniz Koruma Derneği ve benim adıma çok verimli bir yıl olarak geçti. Dernekte köklü başlangıçlar ve değişimler oldu. Bunun yanı sıra Akdeniz havzası dışında, tüm insanlarda çevre bilincinin gelişmesi için önemli çalışmalar yaptık. Restorasyon çalışmaları, deniz temizliği, kıyı temizliği, karada yaptığımız çalışmalar dışında su altı ve su üstünde yapılan bütün çalışmalarımız, bizlere doğru bir amaç için çalıştığımızı gösterdi ve hepimizi mutlu etti. Dernek olarak bize yapılan geri dönüşler ve ifadeler ile amacımıza hizmet ettiğimize ve bu amaç uğruna doğru yolda ilerlediğimize, emin adımlarla ilerlediğimize kanaat getirdik. Aldığımız destekler ve ekip içi iletişimimiz ile kendimizden emin ilerlemeye devam edeceğiz.

EZGİ SAYDAM

Koruma ve İzleme Çalışmaları Yöneticisi

2022 yılı, parçası olduğumuz doğanın daha iyi günlerini görmek üzere, denizel ve karasal ekosistemlerin korunması için ekip olarak çalıştığımız ve çalışma alanlarımızı genişlettiğimiz bir yıl oldu. Her geçen gün artan insan baskısının ve küresel ısınmanın neden olduğu değişiklikleri, bilimsel araştırmalar ile izlemeye devam ettik ve bu olumsuz değişimi yavaşlatmak üzere geliştirdiğimiz yaklaşımları ve bilinci daha fazla insana yaymaya çalıştık. Ne mutlu ki ortak bir hedefi paylaşan insanlardan oluşan ekibimizin büyüdüğü bir yıl oldu. Kendimizi giderek daha fazla geliştirdiğimiz bu yolda çalışmaya ve doğa ile bir bütün halinde yaşamaya devam edeceğiz.

ÇALIŞMA ALANLARIMIZ

SAYILARLA 2022

1

2022 yılında fotokapan ile izlediğimiz mağarada 1 Akdeniz foku dünyaya geldi.

2

Deniz Koruyuculuğu Sistemi kapsamında 2022 yılında 2 kadın deniz koruyucusu ekibimize katıldı.

7

Kapasitemizi artırmak amacıyla bot sayımızı 7'ye çıkardık.

35

Menülerinde servis etmeleri için Yeni Balıkları tam 35 restorana ulaştırdık.

17

Gökova Körfezi'nde yürüttüğümüz çalışmalarımızı yerinde görmek için 17 ülkeden, aralarında kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri temsilcileri de bulunan ekip bizi ziyaret etti.

1

Gökova Körfezi'nde gerçekleştirdiğimiz ekosistem restorasyonu çalışmalarımız, 'Birleşmiş Milletler Çevre Programı Dünya Koruma İzleme Merkezi (UNEP-WCMC)' tarafından 2022 yılı Aralık ayında yayımlanan "The Benefits of Ecosystem Restoration: An Analysis of Five European Restoration Initiatives" adlı raporda Avrupa'nın en ilham verici 5 restorasyon çalışmasından 1'i olarak tanıtıldı.

5799,96

2022 yılında 5799,96 kg istilacı ve yabancı tür balığı sofralara kazandırarak ekosistemden çekilmesini sağladık.

5

Bağımsız araştırma şirketi Somera tarafından yayınlanan 2022 verilerine göre Türkiye'nin sosyal medyada en çok etkileşim alan ilk 5 derneği arasında yer aldık.

1244

Deniz Koruyucularımız 2022 yılında, toplamda 2286,51 saat süren, 1244 devriye gerçekleştirdi.

2022 YILININ BAZI ÖNE ÇIKANLARI

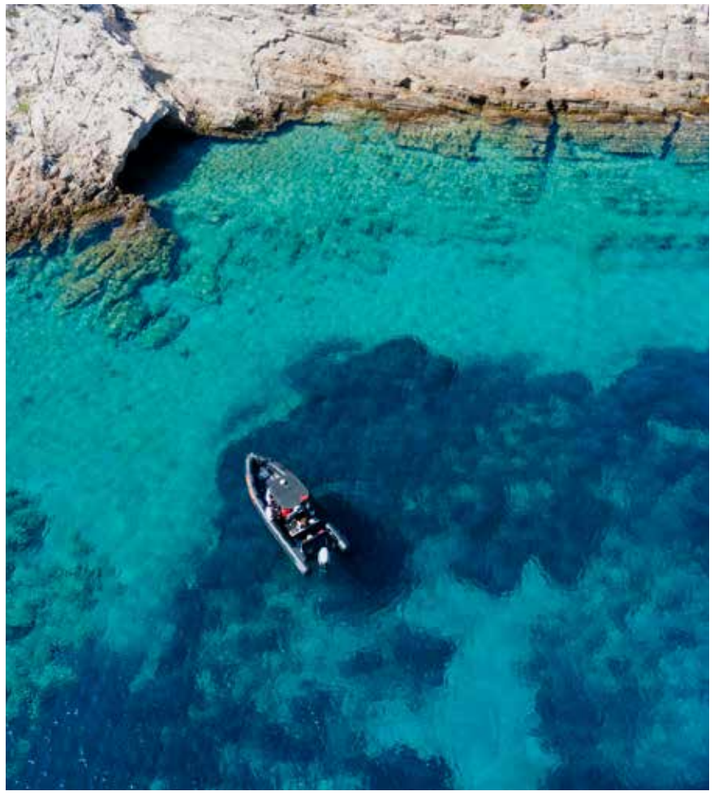
- Gökova Körfezi Deniz Koruma Alanı'nda İklim Değişikliği Dayanıklılığının Artırılması' projemiz, UNESCO Yeşil Vatandaşlar (Green Citizens) kampanyasının Türkiye'den örnek gösterilen ilk projesi oldu. UNESCO tarafından kurulan ve doğa için yeni bir girişim olan 'UNESCO Green Citizens' kampanyası, dünyanın farklı yerlerinde doğa için yenilikçi ve tekrarlanabilir fikirleri hayata geçiren projeleri bir araya getiriyor.

- Akdeniz Koruma Derneği olarak, Datça-Bozburun Yarımadası'ndaki biyoçeşitliliği korumak ve sağlıklı bir ekosistem için 'Denizel ve Kültürel Korumanın Bütünleştirilmesi Projesi'ni hayata geçirdik.

- 2022 yılında Güney Ege kıyılarında fotokapan kamera yardımıyla izlediğimiz bir kıyı mağarasında, yeni bir Akdeniz foku dünyaya geldi. Sosyal medya hesaplarımız üzerinden Derneğimizin takipçileriyle yeni doğan Akdeniz fokuna "Işık" ismini verdik. Devam etmekte olduğumuz izleme çalışmalarında bebek Akdeniz fokunun büyümesine de tanıklık edeceğiz.

- Birleşmiş Milletler Okyanus Konferansı'nın Küçük Ölçekli Balıkçılık odaklı yan etkinliğinde konuşmacı olarak yer aldık ve AKD'nin Türkiye'deki çalışmalarını dünyadan başka örneklerle yan yana tanıttık.

- Doğa Koruma Yöneticimiz Funda Kök 'Marsch Charitable Trust Deniz Koruma Liderliği' ödülünü almaya hak kazandı.

- Bozburun Çamçalık bölgesi ve İnce Boğaz'da, bölgenin ekosistemine zarar veren terkedilmiş ağları ve katı atıkları, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin bölgede yürüttüğü arkeolojik çalışmalarla paralel şekilde, denizel ekosistemden uzaklaştırdık. Bu işlemi ekibimiz tamamen derin deniz operasyonuyla ve ağır teknoloji vasıtalarıyla, deniz yaşamına zarar vermeden profesyonelce gerçekleştirdi.

- Dünya'nın en çok tahrip edilen denizi Akdeniz'in karşı karşıya olduğu tehditleri fotoğraflarla ortaya koyan bir sergi gerçekleştirdik. Çeşme Aya Haralambos Kilisesi'nde gerçekleşen sergide Zafer Ali Kızılkaya, Tolga Taymaz ve Ömer Ege Taymaz'ın istilacı denizel türler, deniz kirliliği ve nesli tehlike altındaki türleri konu alan fotoğrafları bir hafta boyunca sergilendi.

DENİZ KORUMA ALANLARININ ETKİLİ YÖNETİMİ

Deniz Koruma Alanlarıyla (DKA); belli bir deniz alanının insan faaliyetine kapatılarak biyoçeşitliliğin korunması ve devamlılığının sağlanması; bu sayede bölgedeki mevcut balık miktarının artmasıyla yerel halkın geçim kaynağının korunarak gelecek nesillere aktarılması amaçlanır.

Akdeniz Koruma Derneği olarak biyoçeşitlilik bakımından sıcak ve korunmaya muhtaç bölgelerin belirlenmesi için, çalışmalarımızdan edindiğimiz verileri karar vericilerle paylaşıyoruz. İlgili kurumlarca ilan edilen DKA'ların etkili şekilde korunmasında görev alarak kamu kurumlarının izin ve koordinasyonuyla çalışıyoruz.

Deniz Koruma Alanlarının yönetilmesinde 21 ülkeden 127 kurum ve sivil toplum örgütünü bir araya getiren MedPAN ağına ortağız.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı - Akdeniz Eylem Planı'nın (UNEP/MAP) akredite ortaklarından biri olarak, planın ülkemizde uygulanmasını izliyor ve uluslararası alanda temsil ediyoruz.

- 14-17 Haziran 2022 tarihlerinde 'Interreg Mediterranean' tarafından Palma de Mallorca ve Barselona'da gerçekleştirilen 'Dayanıklı Deniz Koruma Alanları Ağı' toplantısında iki farklı oturuma katıldık. Değişen bir okyanusta etkili bir şekilde yönetilen dayanıklı DKA'lar ve bu DKA'larda küçük ölçekli balıkçılığın yönetimi başlıklarında, çalışma alanlarımızda edindiğimiz deneyimi ve bilgiyi paylaştık. Ortaya koyduğumuz çözümler, Akdeniz'de iklim krizi ve biyolojik çeşitliliğin korunmasıyla ilgilenen karar vericilerin gerçekleştirdiği teknik ve politik tartışmalara katkı verdi.

- 25-27 Ekim 2022 tarihlerinde MedPAN tarafından Petrovac, Karadağ'da Deniz Koruma Alanlarının Etkili Yönetimi üzerine gerçekleştirilen bölgesel deneyim paylaşımı çalışmalarında üç farklı oturuma katıldık. Akdeniz'deki DKA yöneticilerinin bir araya geldiği bu toplantıda, istilacı ve yabancı denizel türleri pazar yaklaşımıyla değerlendirdiğimiz 'Yeni Balıklar Programı'mızı, Gökova Körfezi'ndeki koruma çalışmalarımızı ve etkili yönetim deneyimimizi paylaştık.

- Gökova Körfezi'nde, T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ve T.C. İçişleri Bakanlığı'yla işbirliği içerisinde yürüttüğümüz koruma çalışmaları için dünyanın dört bir yanından gelen ve ortak paydası deniz koruma olan çeşitli sivil toplum örgütlerini, devlet kurumlarını, üniversiteleri ve özel sektörden gelen misafirlerimizi ağırladık.

- Avrupa Birliği tarafından finanse edilen IMAP-MPA Projesi kapsamında SPA/RAC, 14-18 Kasım 2022 tarihleri arasında Gökova'da, Mısır, Tunus, Cezayir, Lübnan, Libya, ve Fas'tan kamu kurumu temsilcilerinin ve araştırmacıların katıldığı, Akdeniz Deniz Koruma Alanlarının Sosyo-ekonomik Sürdürülebilirliği konulu bir eğitim düzenledi. Eğitimler kapsamında katılımcılar, Gökova Körfezi içerisinde yer alan Deniz Koruma Alanlarına, Derneğimizin rehberliğinde ziyarette bulundular.

İngiltere'de deniz koruma alanlarında faaliyet gösteren partnerlerimizden Blue Marine Foundation, 2030'a kadar tutarlı ve uyumlu bir Akdeniz'i koruma stratejisi geliştirmek için tüm proje çalışanları ve ortakları ile Ekim ayında Gökova'da bir araya geldi. Türkiye, İtalya, Yunanistan, İspanya, Kıbrıs, İskoçya, Azerbaycan, Belçika, Avustralya ve İsrail'den gelen 30 proje yöneticisi ve koruma uzmanı, üç gün süren Blue Marine Akdeniz Koruma Zirvesi boyunca deneyimlerini aktardı. Ortak sorunlar ve yeni fikirlerin masaya yatırıldığı zirvede 2030 yılı için bir yol haritası belirlendi.

Gökova Körfezi'nde gerçekleştirdiğimiz çalışmaları yerinde görmek, etkili koruma yöntemlerine ilişkin bilgi ve deneyimlerimizden faydalanmak için Tunus'tan gelen Notre Grand Bleu ekibi ile Akyaka'da bir toplantı gerçekleştirdik. Organizasyona Tunus'ta faaliyet gösteren, deniz ekosistemlerinin korunması ve bu konuda bilinç oluşması için çalışan Notre Grand Bleu ekibi, Tunus Çevre ve Tarım Bakanlığı'ndan yetkililer, Munastır Belediye Başkanı'nın yanı sıra, üniversite, lise öğrencileri ve balıkçıların da yer aldığı 35 kişilik bir ekip katıldı. Türkiye'den ise Marmaris Sahil Güvenlik Grup Komutanlığı'ndan, Muğla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nden ve Marmaris İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden yetkililer katılım gösterdi.

Üyeleri arasında olduğumuz 'Akdeniz Deniz Koruma Alanları Yönetimi Ağı-MedPAN' Gökova Körfezi'nde Derneğimizin ev sahipliğinde bir eğitim düzenledi. Deniz koruma alanlarında operasyonel becerilerin geliştirilmesini amaçlayan eğitime 8 ülkeden, aralarında deniz koruma alanlarında çalışan yöneticiler ve balıkçıların olduğu 35 kişi katıldı.

MPA GUIDE

Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Kızılkaya'nın da yazarları arasında bulunduğu "Deniz Koruma Alanları Kılavuzu: Okyanus İçin Küresel Hedeflere Ulaşma Sistemi" isimli bilimsel yayın, Science Dergisi'nde yayımlandı.

DKA Kılavuzu, deniz koruma alanlarını ve bunların sunduğu ekolojik ve sosyal sonuçları tanımlamak için ortak bir vizyon ortaya koyuyor. DKA'ları kategorize etmek, planlamak, izlemek ve bunların hem biyolojik çeşitlilik hem de insan refahı açısından sonuçlarını değerlendirmek için açık, bilime dayalı bir çerçeve sağlıyor.

DENİZ KORUMA ALANLARI KURULUŞ AŞAMALARI

DENİZ KORUYUCULUĞU SİSTEMİ

Türkiye'de ilk kez Derneğimiz tarafından geliştirilen 'Deniz Koruyuculuğu Sistemi'yle, balıkçılığa kapalı alanlarda karşılaştığımız yasadışı faaliyetleri (yasa dışı avcılık, uygunsuz tekne bağlama, denize atık boşaltma, vb.) kaydederek, oluşturulan iletişim ağı üzerinden tutanaklarıyla birlikte T.C. İçişleri Bakanlığı, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ve T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın yerel birimlerine rapor ediyor ve işleme alınmasını sağlıyoruz.

Tüm bu çalışmalarla, azalan denizel türler, habitat tahribatı ve iklim krizinden olumsuz etkilenen kıyı balıkçılığının desteklenmesini hedefliyoruz.

'Deniz Koruyuculuğu Sistemi'ne, Gökova Körfezi ve Fethiye-Göcek'te yer alan DKA'larda, 3 farklı istasyonda toplam 7 botla ve deniz koruyucusu 7 ekip arkadaşımızla birlikte 2022 yılında da devam ettik. Deniz koruyucularımız rutin devriye çalışmalarının yanı sıra Derneğimizin izleme ve deniz dibi temizliği çalışmalarına hem lojistik açıdan hem de dalış yaparak destek oldular.

2022 yılında ayrıca Muğla Valiliği, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ile birlikte deniz koruma alanlarında devriye çalışmaları gerçekleştirdik.

Bölgenin coğrafi yapısını tanıyor oldukları ve yerel ile daha rahat ilişkilerin kurulması için bölgede yaşayanlar arasından seçilen deniz koruyucularımıza her sene mesleki eğitimler düzenliyoruz. 2022 yılında da bu eğitimlerimize devam ederek, kapasite artırmayı hedefledik.

"AKD DOST TEKNE" UYGULAMASINI BAŞLATTIK!

Derneğimizin deniz koruma alanlarının ve biyoçeşitliliğin korunmasına yönelik misyon ve değerleriyle örtüşen pratiklere sahip tekne sahipleri için iyi niyet sözleşmeleri hazırlandı ve çalışma alanlarımızda aday tekneler belirlendi. Belirlediğimiz teknelere AKD Dost Tekne bayraklarımızı teslim etmeye başladık.

2022 yılında Türkiye'nin ilk kadın deniz koruyucuları olan ekip arkadaşlarımız Gökova Körfezi ve Fethiye Göcek'te görevlerine başladılar.

Deniz Koruyucularımız 2022 yılında toplamda 2286,51 saat süren 1244 devriye gerçekleştirdi.

Balıkçılığa kapalı alanlardaki rutin devriye faaliyetlerinin yanında Deniz Koruyucularımız, orman yangınları sürecinde bölgedeki insanların tahliye edilmesine destek oldular.

Çalışma alanlarımızdan gelen yaralı deniz kaplumbağaları ihbarlarına müdahale için protokolümüz kapsamında 'Deniz Kaplumbağaları Araştırma, Kurtarma ve Rehabilitasyon Merkezi (DEKAMER) ile birlikte çalışıyoruz.

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ BALIKÇILIĞIN DESTEKLENMESİ

Deniz koruma çalışmalarımızda tür ve habitatların korunmasını öncelikli hedefimiz olarak görürken bu çalışmalarımızla dolaylı olarak küçük ölçekli kıyı balıkçılığının devamlılığını destekliyor, sürdürülebilir balıkçılığın Türkiye'de uygulanabilmesi için su ürünleri kooperatiflerinin ihtiyaç duyduğu bilgi ve altyapı desteğinin sağlanması konularında çalışıyoruz. Ayrıca tür izleme ve 'Deniz Koruyuculuğu Sistemi'nin etkinliğini ölçmek amacıyla günlük balıkçılık verilerinin edinilmesi başta olmak üzere pek çok konuda su ürünleri kooperatifleri ve T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ile çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Muğla Akyaka, Akbük, Göcek İnlice ve Çalış SS. Su Ürünleri Kooperatifleri ve onlara bağlı balıkçılarla gerçekleştirdiğimiz veri takip çalışmalarımızla, kooperatiflerin aylık gelir, gelirlerin içinde farklı türlerin kompozisyonu ve tekne başına ortalama tahmini gelir vb. hesaplamaları yapıyoruz.

Akbük, Göcek, Karaköy, Kalkan ve Sarsala bölgeleri de dahil olmak üzere toplam 10 farklı balıkçıdan dönemsel olarak bireysel balıkçılık verileri topluyoruz. Bunlar teknik ve spesifik veriler olup, yakalanan türün ağırlık, adet gibi bilgileri ile av aracının cinsi, özellikleri, ağın suda kalma süresi, avcılık yapılan yer/derinlik, ağ göz genişliği/uzunluğu ve iğne sayısı/adeti vb. bilgileri de beraberinde alıyoruz. Bunun sonucu olarak balıkçının av aracı özelliklerine ve avcılık tipine göre, hangi türün nerede, ne zaman ve ne kadar avlandığı, avlanan türün boyutu ve ağırlığı gibi bilgiler ile bunların alansal, zamansal dağılımı ve tür kompozisyonu gibi sonuçlara ulaşıyoruz. Kooperatiflerden aylık olarak edindiğimiz verileri, Derneğimizin dijital veri tabanına taşıyarak indikatörler, tablolar, grafikler ve temel istatistik analizleri yapıyoruz.

Bu hesaplamalar ve ulaşılan sonuçlarla, küçük ölçekli balıkçılığın gelirlerini dayandırdığı ekonomik türlerin çeşitliliği ve miktarı ile yıllar içinde gösterdiği değişimler, av araçlarının etkinliği vb. bilgilere ulaşıyor ve bu bilgileri küçük ölçekli balıkçılığın gelişimine fayda sağlamak adına karar vericilerle paylaşıyoruz.

© Sue Gibson

%81

Akyaka, Akbük, Göcek İnlice ve Fethiye Çalış SS. Su Ürünleri Kooperatiflerinden topladığımız veriler doğrultusunda, 2022 yılında tekne başına düşen ortalama aylık gelir geçen yıla oranla yaklaşık %81'lik bir artış gösterdi.

%34

Akdeniz'de son 50 yılda, balık stoklarının gelişimi için çok önemli yaşam alanları olan *Posidonia oceanica* türü deniz çayırlarının yayılım alanlarının **%34**'ü yok oldu. Deniz koruma alanları bu türlerin korunması için çok önemli.

Kıyılarımızda giderek artan istilacı denizel türlerin avlanmasına yönelik yeni metotlar geliştirilmesi için balıkçılar, kooperatifler, üniversiteler ve 'AKD Bilim ve Teknik Danışma Kurulu' üyelerimizle çalışmalar yürütüyoruz.

Birleşmiş Milletler Okyanus Konferansı'nın Küçük Ölçekli Balıkçılık odaklı yan etkinliğinde konuşmacı olarak yer aldık ve AKD'nin Türkiye'deki çalışmalarını dünyadan başka örneklerle yan yana tanıttık.

'ÖLÇEĞİ KÜÇÜK, DEĞERİ BÜYÜK'

2022 YILI KÜÇÜK ÖLÇEKLİ BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ YILI

2022 yılının Dünya Gıda Örgütü (FAO) tarafından Küçük Ölçekli Balıkçılık ve Su Ürünleri Yılı olarak ilan edilmesiyle, konuya dikkat çekmek için Tarım ve Gıda Etiği Derneği (TARGET) ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile Küçük Ölçekli Balıkçılık ve Etik Uluslararası Semineri gerçekleştirildi.

Seminerin 'Küçük Ölçekli Balıkçılıkta Sorunlar, Çözümler ve Gelecek Beklentileri' adlı oturumunda Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Kızılkaya ve 'Türkiye'de Küçük Ölçekli Balıkçılık: Önemi, Değerleri ve Geleceği' adlı oturumunda Bilim ve Teknik Danışma Kurulu danışmanlarımızdan Prof. Dr. Vahdet Ünal konuşmacı olarak yer aldı.

BALIKÇILIKTA KADIN

Balıkçılıkta kadınların varlığı, dünya genelinde uzun bir geçmişe sahip olsa da, genellikle emekleri erkeklerin gölgesinde kalıyor. Balıkçılık alanında kadınların en yaygın rolünün, aile işletmelerinde çalışmak veya ailelerinin balıkçılıkla uğraşmasına yardım etmek olduğu söylenebilir. Kadınların sektörde en sık karşılaştığı zorluklar arasında ise eşit olmayan ücretler, cinsiyet temelli ayrımcılık, işyeri güvenliği, finansman ve eğitim fırsatlarına erişim gibi faktörler yer alıyor.

Ülkemizde denizde ve iç sularda balıkçılık yapan kadınların emeklerinin görünür olması, sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi için çalışmalar yürütüyoruz. Balıkçılıkla uğraşan kadınların mesleki sorunlarına çözüm üretmek, örgütlenme ve mesleki bilgi konularında kapasitenin artmasını sağlamak ve kadın balıkçıların kamuoyundaki görünürlüğünü artırmak için Gökova Körfezi, Datça-Bozburun Yarımadası ve Beyşehir Gölü'nde çalışmalar yürüttük. Amacımız bu çalışmalardan elde edilen bilgileri kamuoyu ve karar vericilerle paylaşmaktır.

© Artemisia Bodrum

Balıkçılık sektöründeki kadınlara yönelik çalışmalarımıza 2022 yılında da devam ettik. 21 Kasım Dünya Balıkçılık Günü öncesinde Gökova Körfezi'nde yer alan Akyaka, Akçapınar ve Akbük'te, balıkçılık sektöründen kadınlar ve Derneğimizin kadın çalışanları bir araya geldi. Yıllardır yaptıkları balıkçılık mesleği, denizlerde yaşanan değişimler ve meslekte karşılaştıkları diğer sorunlar üzerine uzun sohbetler ettik. 2022 yılında gerçekleştirdiğimiz çalışmalarımızın devamı olacak şekilde, 2023 yılında da balıkçılık sektöründeki kadınlar için çeşitli çalışmalar yürütmeye devam edeceğiz.

İKLİM KRİZİNİN ETKİLERİNİN İZLENMESİ

Akdeniz Koruma Derneği olarak iklim krizinin denizler ve alan kullanıcıları üzerindeki etkilerini izliyoruz. Yaşanan tahribatın boyutlarına ve hızına ilişkin verileri toplayarak elde edilen bilgiyi, tahribatın olumsuz etkilerinin azaltılması ve durdurulması için çözüm üretecek karar alıcılara ve paydaşlara aktarıyoruz.

2022 yılında da iklim krizinin etkilerinin azaltılmasına yönelik uluslararası arenada hükümetler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları çeşitli konferanslarda bir araya geldi. İklim krizinin etkilerinin hayatın her alanında daha çok görmeye başladığımız çağımızda, bilgi ve farkındalık seviyesinin artırılması ve daha yapıcı kararların alınması için ciddi adımlar atılıyor.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER OKYANUS KONFERANSI

27 Haziran - 1 Temmuz 2022 tarihleri arasında Portekiz'in Lizbon şehrinde yapılan Okyanus Konferansı'nın hedefi, 2030 yılına kadar 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini gerçekleştirmek için çözüm üretmek ve karar vericileri harekete geçirmek olarak belirlendi.

COP15'E BAKIŞ

COP15 veya bir diğer adı ile Birleşmiş Milletler Biyoçeşitlilik Konferansı ise 7-19 Aralık 2022 yılı tarihleri arasında Kanada'nın Montreal kentinde gerçekleşti. Bu konferansta genel olarak sürdürülebilirlik odaklı, yerel halkların haklarını koruyan, kirliliğe, aşırı kullanıma ve sürdürülebilir olmayan tarımsal uygulamalara yönelik kararlar alındı.

COP27'YE BAKIŞ

Kasım ayında Mısır'daki Şarm El-Şeyh'te, Taraflar Konferansı'nın 27'ncisi düzenlendi. COP27'nin önemli sonuçlarından birisi iklim krizinden etkilenen yoksul ülkelere "Kayıp ve Zarar Fonu" aracılığı ile yardım edilmesi kararının alınması oldu. İklim krizi ve sera gazı salınım oranının azaltılmasının amaçlandığı bu organizasyonda küresel sıcaklık artışı ve sera gazı ile ilgili önceden verilmiş kararlar ve konulmuş hedefler konusunda mutabık kalındı.

Akdeniz Koruma Derneği olarak Mısır'da gerçekleşen COP27'ye katıldık. Derneğimiz Kum Köpekbalığı ve Deniz Çayırları Program SorumlusuVahitAlanvedanışmanlarımızdan Doç. Dr. İnci Tüney Kızılkaya, T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı desteğiyle gerçekleştirilen COP27 Türkiye Pavyonu'ndaki etkinlikler kapsamında Derneğimizin projelerini anlattı.

AKDENİZ İKLİM KRİZİNDEN EN ÇOK ETKİLENEN EKOSİSTEMLERDEN BİRİ!

DENİZ SUYU SICAKLIKLARININ İZLENMESİ

Deniz suyu sıcaklığını sürekli olarak ölçerek ve kaydederek, deniz suyu sıcaklığındaki değişimlerin izlenmesini sağlıyoruz. Bu izleme, deniz suyu sıcaklığındaki mevsimsel ve yıllık değişimleri, iklim ve insan faaliyetleri gibi faktörlerin etkilerini anlamak için önemli. Deniz suyu sıcaklıklarının izlenmesi, genellikle deniz yüzeyi sıcaklığı, deniz tabanı sıcaklığı veya belirli bir deniz suyu derinliğine kadar olan sıcaklık profillerini ölçmek için kullanılan termometreler ve diğer cihazlar kullanılarak gerçekleştirilmektedir.

2015 yılından bu yana Gökova Körfezi'nde, 2020 yılı itibarıyla ise Fethiye-Göcek, Kaş-Kekova ve Datça-Bozburun Deniz Koruma Alanlarında yüzeyden 40 metre derinliğe kadar her 5 metrede bir yerleştirilmiş olan sıcaklık ölçerlerle, deniz suyu sıcaklıklarını günlük olarak kaydediyoruz.

Deniz kıyısı ekosistemlerinde iklim krizinin etkileri üzerine veri toplayan ve izleme protokolleri geliştiren uluslararası bir gözlem ağı olan T-MEDNet'e 2015 yılında dahil olduk.

Toplanan veriler, şimdiki ve gelecekteki sıcaklık koşulları hakkında güvenilir bilgiler sağlayarak deniz kıyısı ekosistemleri üzerindeki iklim krizinin etkilerinin izlenmesine ve değerlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. 2015 yılında Gökova Körfezi'nde, 5 metreden 40 metreye kadar her 5 metrede bir yerleştirilmiş ve eşzamanlı sıcaklık kaydı yapan 8 sıcaklık ölçerimiz bulunuyor. Bu cihazları her yıl çıkarıp verilerini alarak tekrar yerine koyuyoruz. Böylece 2022 yılına kadar sekiz yıllık bir sıcaklık verisi seti elde ettik. 2019 yılında Kaş-Kekova, 2020 yılında Fethiye-Göcek ve 2022 yılında Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgelerine de yerleştirilen sıcaklık ölçerlerle beraber toplam dört istasyona ulaştık.

Topladığımız verileri T-MEDNet web sitesi üzerine de yükleyerek buraların Akdeniz'in diğer alanlarıyla birlikte izlenmesine, araştırmacılara ve iklim bilimcilere değerli veri katkıları sağlıyoruz.

Son sekiz yılda Akdeniz'de görülen aşırı sıcaklık dalgalarının, deniz canlılarının kitlesel ölümlerinde önemli rol oynadığını veriler doğrultusunda gözlemledik ve bu konuda bilimsel yayınlara dahil olduk. Her yıl yaz aylarında artan deniz suyu sıcaklıkları istilacı türlerin yaşam alanlarını genişletirken, üreme başarılarını da artırıyor. Bu sebeple deniz suyu sıcaklıklarının bugün ve gelecekte takibi, çok önem verdiğimiz çalışmalarımız arasında yer alıyor.

Deniz suyu sıcaklıklarının izlenmesi çalışmaları ile elde ettiğimiz ölçüm verilerini Derneğimizin dijital veri tabanına taşıyarak farklı açılardan tablo ve grafiklere ulaşabiliyoruz.

DENİZ ÇAYIRLARI İZLEME ÇALIŞMALARI

Bir Akdeniz endemiği olan *Posidonia oceanica* Akdeniz kıyılarında sığ sulardan başlayarak 40 metre derinliğe kadar yayılış gösterir. Ancak, küresel iklim değişimi ve çapa zararları gibi insan kaynaklı etkiler yüzünden çalışma sahalarımızda yayılış alanları 30 metre kadar daralmıştır. Kökleriyle deniz içindeki erozyonu engelleyen ve dipte gerçekleştirdiği fotosentezle denizel ortamın oksijen kaynağı olan deniz çayırları, balık ve diğer deniz canlılarının barınmasına, beslenmesine ve üremesine ortam oluşturmaktadır. Besin zincirinin ilk halkasını oluşturması nedeniyle ekonomik ve ekolojik olarak deniz açısından çok önemlidir. Deniz çayırlarının ekosisteme sağladığı ekonomik fayda ile ilgili yapılan çalışmalarda bu türün katkısının 15.837 hektar başına yıllık 15.837 avro (ha-1 yıl-1) olduğu tespit edilmiştir.

En önemli karbon depolarından biri olan *Posidonia oceanica*'nın dağılımı, yoğunluğu, kaplayıcılık oranları ve sağlığına ilişkin izleme çalışmalarına 2016 yılında Avrupa Birliği'nin Horizon 2020 projesi ile başladık ve başka proje hibelerinden alınan desteklerle devam ettik. Bu çalışmayı tamamlayıcı ve geliştirici bir diğer çalışma da 2019'da başlayan Endangered Landscape Programme (ELP-Tehdit Altındaki Coğrafyalar Programı) kapsamında *Posidonia oceanica* çayır alanlarının uydu fotoğrafları ile haritalanması oldu. 2020'de literatür tarama ve derlemeleriyle başlayan çalışmalarımız, UNEP World Conservation Monitoring Centre (WCMC) kurumunun yüksek çözünürlüklü ESA uydu görüntüleriyle harita için temel verileri sunması, Akdeniz Koruma Derneği'nin de görüntüleri yerinde doğrulaması ile şekillenecektir. Elde edilen ilk deniz çayırı dağılım haritaları düşük doğruluk oranında kaldığı için, Akdeniz Koruma Derneği uzmanları tarafından WCMC'yle yerel ekolojik bilgiler ve harici gözlem verilerinin de paylaşılması, böylece elde edilen haritanın doğruluk oranının güçlendirilmesi beklenmektedir.

AKD'nin özellikle *Posidonia oceanica* deniz çayırlarının görece tahribat altında olduğu alanlarda (Göcek BKA ve Gökova BKA) kendi çabalarıyla yaptığı daha detaylı arazi çalışmalarının yanı sıra yüksek çözünürlüklü uydu fotoğrafları ve batimetri haritalarının da bir araya getirildiği bir algoritmik model uygulaması sayesinde, %85 doğruluk oranına ulaşan deniz çayırı haritaları hazırlanmıştır. Bu haritaları yerinde doğrulama çalışmaları devam etmektedir.

Akdeniz'de denizin akciğerleri Deniz çayırları tehdit altında!

ORTAK GELECEĞİMİZ DENİZLERİMİZ: MAPA ŞAMANDIRA SİSTEMLERİNİN KURULUMU VE UYGULANMASI ÇALIŞTAYI

Deniz çayırları balıkçılık ve turizm faaliyetleriyle yoğun tahribata uğrarken, iklim krizi ve istilacı türlerin etkisiyle yayılım alanı giderek daralıyor. Özellikle Fethiye-Göcek ÖÇK Bölgesinde teknelerin deniz çayırları üzerine demirleme faaliyetleri, türün üzerinde büyük baskı yaratırken ekolojik mapa ve şamandıra sistemleriyle bu tahribatın önüne geçilmesi hedefleniyor.

2022 yılında Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından Ortak Geleceğimiz Denizlerimiz misyonuyla düzenlenen 'Kıyı ve Deniz Ekosistemlerinin Korunması ve Yönetimi Mapa-Şamandıra Uygulama Modelleri Uluslararası Katılımlı Çalıştayı'nda, destekleyici kurumlardan biri olarak yer aldık. Özellikle deniz çayırlarının, dolayısıyla tüm deniz habitatlarının korunmasına hizmet edecek olan çalıştayda Derneğimizin İspanya, İtalya ve Fransa'dan davet ettiği uzmanlar sunumlarını gerçekleştirdi ve soruları yanıtladı. Ayrıca Derneğimizin Yönetim Kurulu Başkanı Zafer Kızılkaya, davetli konuşmacı ve gerçekleştirilen panellerin birinde oturum başkanı olarak yer aldı.

AKDENİZ'İN KÜLTÜREL VE DOĞAL MİRASININ KORUNMASI

KARİA YOLU'NUN DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRASININ KORUNMASI PROJESİ

Akdeniz'de tarihin ve doğanın izinin takip edildiği Karia Yolu yeniden gün yüzüne çıkıyor ve korunarak geleceğe taşınıyor.

Binlerce yıldan bu yana birçok uygarlığa ev sahipliği yapan Akdeniz, dünya dilleri arasında "Dünyanın ortası" anlamına geliyor. Akdeniz Havzası, tarihi ve kültürel zenginliklerinin yanında ayrıca çok sayıda karasal ve denizel türün de yaşam alanı. Bulunan kalıntılar ışığında Antik çağlardan bu yana pek çok uygarlığın evi olan Akdeniz, geçmişten birçok izi de hala koruyor.

M.Ö. 7000 yılına kadar uzanan kalıntılara rastlanan Karia Yolu, Akdeniz'in tarih izlerinin bir rotası gibi. İsmini Antik dönemde bu bölgede yaşamış Karia medeniyetinden alan Karia Yolu kendine özgü mimarisi ile çok sayıdaki kırsal mahalleden, el değmemiş koylardan, zeytin ve badem ağaçları ile dolu tepelerden ve irili ufaklı, kimisi sadece yürüyerek ulaşılabilen antik kentlerden geçiyor.

Türkiye'nin en uzun yürüyüş rotası olan ve 850 km uzunluğa sahip Karia Yolu 5 farklı bölümden oluşuyor. Bozburun Yarımadası İçmeler'den başlayan Karia Yolu, yarımadada 150 kilometre dolaştıktan sonra Datça yarımadasına geçiyor. Datça yarımadasından Gökova-Akyaka'ya, oradan Bodrum'a doğru -Gökova Körfezi'nden bir kol da Bozalan köyünden ayrılıp Milas'a- ardındanda Beşparmak dağlarına uzanıp en son olarak Aydın'ın Karpuzlu ilçesinde sona eriyor.

Doğanın içinden uzanan Karia Yolu birçok türe de ev sahipliği yapıyor. Ormanlarında kızılçam, karaçam, ardıç, günlük ağacı gibi birçok tür bulunurken, adaçayı, keklik otu, kekik ve lavanta ile bahar ayında renkli ve kokulu bitkileri barındırıyor. Keraye lalesi, mor kuşyuvası bodursarı, Anadolu orkidesi gibi birçok eşsiz renkli eşlikçi ile Karia Yolu çiçekleniyor. Aynı zamanda Karakulak, porsuk, kızıl tilki, gözkuzgun, gülen sumru, uzunbacak gibi birçok türün evi Karia Yolu üzerinde bulunuyor.

Rotanın bugünkü halinin ortaya çıkmasında 2009 yılından beri çalışmalar yürüten Karia Yolu Ekibi ile birlikte, yolun Datça-Bozburun Yarımadası'nda kalan bölümü için çalışmalar yapıyoruz. Bölgede yer alan patikaların ve kültür varlıklarının tescillenmesi, bölgenin sahip olduğu biyoçeşitlilikteki yeni türlerin tanımlanması ve nesli tehlike altındaki türlerin korunması için birlikte çalışmalar yürütüyoruz.

© Altay Özcan

SU ALTINDAKİ KÜLTÜREL MİRASA YÖNELİK ÇALIŞMALARIMIZ

Pek çok uygarlığa ev sahipliği yapan Akdeniz'in derin suları, birçok kültürel mirası içinde barındırıyor. Yoğun su altı kazı çalışmalarının yürütüldüğü Muğla'da, Akdeniz'de kazısı yapılan ilk ve tek heykel ve mortaryum taşıyan batık olan Bozukkale Arkaik heykel batığı, ülkemiz karasularında bulunan en büyük Tunç çağı eser topluluğunu içinde barındıran Çamçalık Tunç Çağı Limanı ve 18. yüzyıla ait bir Osmanlı Dönemi Savaş Gemisi batığının bulunduğu Kızlan Osmanlı Dönemi Batığı önemli su altı kazılarından bazıları. Bozukkale, Çamçalık, Kızlan Sualtı Kazı Başkanlığı ile yaptığımız protokol kapsamında, bölgedeki sualtı kazı çalışmalarına destek olduk.

ORMAN YANGINLARININ KARASAL VE DENİZEL TÜRLERE ETKİSİ

Türkiye'nin Güney Ege kıyılarında meydana gelen orman yangınları sürecinde söndürme çalışmalarına, gönüllüler ve bağışçıların katkılarıyla destek olduk. Bölgede yürüttüğümüz Deniz Koruyuculuğu Sistemi kapsamında Deniz Koruyucularımız hem yangının söndürme sürecinde hem de alandan insanların tahliye edilmesi noktasında görevli ekiplerle koordinasyonlu bir çalışma yürüttü.

Orman yangınları bölgenin ekosistemine ağır hasarlar verirken, yangın sonrasında alanın rehabilite edilmesi için ciddi çalışmaların gerekliliği ortaya çıktı. Bu kapsamda orman yangınları sonrasında ilk yağmurlarla denizlere ulaşan küllerin denizin asidikifasyonuna olan etkileri için uluslararası paydaşlarımızla izleme çalışmaları yürütmeye başladık. 2022 yılında Genoa Marine Centre (GMC) Enstitüsü'nün Stazione Zoologica Anton Dohrn–National Institute of Marine Biology, Ecology and Biotechnology Bölümünden Dr. Simone Farina, Napoli Stazione Zoologica Anton Dohrn Enstitüsü'nden Laura Tamburello ve Federica Ragazoola'yı, İtalya'nın Sardinya bölgesinde 2021 yılında çıkan yangının etkilerini araştırdıkları projenin verilerini ve yöntemlerini paylaşmaları, ayrıca Gökova Körfezi'nde 2021 yazında meydana gelen yangının denizel ortamlar üzerindeki etkilerinin araştırılması amacıyla Göcek ve Gökova Körfezi'nde ortak bir çalışma yürütülmesi için çalışma alanlarımızda ağırladık. Toplam 6 gün süren izleme çalışmaları SCUBA dalışı ve şnorkelle gerçekleştirildi. Yapılan çalışmalar sonucunda Sardinya ve Gökova'da yapılacak olan izleme çalışmalarının karşılaştırılabilmesi için ortak bir metot geliştirdik ve izleme çalışmaları için iş-zaman çizelgesini birlikte hazırladık. Mayıs 2023 ayında izleme çalışmasını başlatacak ve bir yıl süreyle takip edeceğiz.

Orman yangınlarının bölgede yaşayan Marmaris semenderinin popülasyonu üzerindeki etkilerinin belirlenmesi üzerine yürüttüğümüz projenin detaylarını Marmaris semenderi bölümünden okuyabilirsiniz.

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ BİLİM VE TEKNİK DANIŞMA KURULU

Derneğimiz bünyesinde yapılan ya da yapılacak çalışmaları geliştirmek için konunun uzmanlarından oluşan bağımsız ve disiplinlerarası bir Bilim ve Teknik Danışma Kurulu oluşturduk. Bilim ve Teknik Danışma Kurulu üyelerimiz Aralık ayında İzmir'de bir araya geldi ve Kurulun değerlerini, stratejilerini, eylemlerini ve çalışma sistemini birlikte belirledik. Farklı uzmanlıklardan bir araya gelen ve bu farklılıklara bir amaç doğrultusunda, çalışmalarında uyum içerisinde yer verecek olan AKD Bilim ve Teknik Danışma Kurulu'nun ön plana çıkan amaçları aşağıdaki gibidir:

- Derneğin çalışmalarını bağımsız bir gözle farklı bakış açıları ile değerlendiren, dış değerlendirici niteliğinde olmak,
- Değerlendirme ve izleme çalışmalarına katkıda bulunmak,
- Derneğin kimliği, kültürü ve faaliyetlerinin aktif olarak taşıyıcısı/temsilcisi olmak.

Bilim ve Teknik Danışma Kurulu'nda yer alan isimlere sayfa 6'dan ulaşabilirsiniz.

AKD Bilim ve Teknik Danışma Kurulu, AKD'nin halihazırda takip ettiği misyon ve vizyona bağlı olarak değerlerini şeffaflık, bilimsel etik, toplumsal fayda ve disiplinlerarasılık olarak belirlemiştir.

EKOSİSTEM RESTORASYONU

Ekosistem restorasyonu, bozulmuş veya tahrip edilmiş bir ekosistemi eski haline veya olası en doğal haline yakın bir duruma getirmek için tasarlanmış bir dizi yöntem ve faaliyettir. Bu yöntemler, doğal habitat ve ekosistemlerin bozulması sonucu oluşabilecek bitki ve hayvan türleri kaybını önlemek, ekosistemlerin işlevselliğini artırmak ve biyolojik çeşitliliği korumak için kullanılır.

Derneğimiz 2012 yılından beri yürüttüğü restorasyon çalışmalarında ekosistem temelliyaklaşımı benimseyerek sosyoekonomik bileşenleri göz önünde bulundurmaktadır.

İSTİLACI DENİZEL TÜRLER

Süveyş Kanalı'nın açılması ve genişletilmesi, gemilerin balast suları ve iklim krizinin de etkisiyle son yıllarda Akdeniz'de gözlemlenen istilacı ve yabancı tür sayısı hızla artmaktadır. Geldikleri yeni ekosisteme hızla uyum sağlayarak yerli türler, bazı habitatlar ve dolayısıyla balıkçılık üzerinde baskı oluşturan bu türler içerisinde balıklar, su bitkileri ve sucul omurgasızlar yer almaktadır.

YENİ BALIKLAR

Geldikleri yeni ekosisteme hızla uyum sağlayarak yerli türler, bazı habitatlar ve dolayısıyla balıkçılık üzerinde baskı oluşturan bu türlerden bir kısmı ise aslında yenebilir olan lezzetli balıklardır. Kılkuyruk mercan *(Nemipterus randalli)*, lokum balığı *(Saurida lessepsianus)*, beyaz - siyah sokar (Siganus rivulatus - Siganus luridus), paşa barbunu (Upeneus moluccensis), aslan balığı *(Pterois miles)*, asker balığı *(Sargocentron rubrum)*, flüt (külah) balığı *(Fistularia commersoni)*, çizgili barbun *(Parupeneus forsskali)*, mavi çizgili papağan balığı *(Scarus ghobban)* gibi balık türleri yenebilir istilacı ve yabancı balık türlerinden bazılarıdır.

Akdeniz Koruma Derneği olarak bu türlere ekonomik değer kazandırarak küçük ölçekli balıkçıların ve hane halkının gelirlerini artırmak, yerel türler üzerindeki baskıyı azaltarak ekosistem restorasyonuna hizmet etmek için 2015 yılında kılkuyruk mercan ile başladığımız 'Yeni Balıklar Programı'mıza 2022 yılında da devam ettik. Yenebilir yeni balık türlerine yönelik bilginin artması için balıkçılar, restoranlar, şefler ve son tüketiciye yönelik iletişim çalışmaları yürüttük. Bu faaliyetlerin yanı sıra farklı şehirlerde düzenlediğimiz tadım etkinlikleriyle daha fazla kişiye ulaşmaya çalıştık.

2022 yılında;

- Küçük ölçekli balıkçıları ve yerel paydaşlarımızı soframızın yeni balıkları hakkında bilgilendirmek, avlarken bu balıkları hedefleme ve tüketme konusunda teşvik etmek için Göcek, Karaköy, Bodrum (Muğla), Yenişehir, Erdemli (Mersin) ve Çeşme (İzmir)'de 'Yeni Balıklar Seminerleri' (sayfa:19) düzenledik.
- Seminerlerimize ek olarak Akbük, Akyaka ve Fethiye'de 'Yeni Balıklar Tadım Etkinliği' gerçekleştirdik.
- İzmir'de yaklaşık 25.000 kişinin ziyaret ettiği İzmir Gurmefest etkinliğinde Yeni Balıklardan hazırlanan tariflerimizle yer aldık.
- Geleceğin şeflerini Yeni Balıklarla tanıştırmak için Başkent Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü'nün Deniz Ürünleri Uygulamaları dersine katıldık.
- Aslan balığı için şeflerle birlikte hazırladığımız farklı tarifleri paylaşmaya devam ettik ve Asker balığı için Mutfak Sanatları Akademisi işbirliğiyle bir tarif yarışması düzenledik. (Asker Balığı Tarif Yarışması https://youtu.be/sG-7CD7Zfx8)
- Yeni Balıkların evlerde tüketiminin artırılması için tüketici davranışlarını anlamak adına araştırma ve anket çalışmaları gerçekleştirdik.
- Menülerinde servis etmeleri için Yeni Balıkları tam 35 restorana ulaştırdık.
- Kooperatiflerin altyapı ve kapasitelerini geliştirmelerine destek olmak için derin dondurucu, paketleme, güvenlik kit ve ekipmanları ulaştırıp atölyeler düzenledik.
- Küçük ölçekli balıkçılardan %91'i aslan balığı olmak üzere yaklaşık 6 ton Yeni Balık satın aldık.
- Yeni Balıklardan ekonomik gelir elde eden küçük ölçekli balıkçıların hikâyelerini onlardan dinledik ve hikâyelerini kendi ağızlarından dinleyebilmek için onlarla bir film çekimi gerçekleştirdik.

(Yeni Balıklardan Ekonomik Kazanç Elde Eden Küçük Ölçekli Balıkçılar https://youtu.be/mBTSq5Xe6qA)

- Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi ve küçük ölçekli balıkçıların işbirliği ile aslan balığına yönelik av aracı denemeleri gerçekleştirdik.
- Aslan balığının dikenlerini ve yüzgeçlerini kullanarak ileri dönüşüm takı ve aksesuar geliştirmek için çalışmalara başladık.

Yeni Balıklara ekonomik değer kazandırıp yeni pazarlar oluşturmak için Ağustos 2020'de koruma ve doğa temelli bir iş modeli oluşturarak kurduğumuz AKD Balık İktisadi İşletmesi ile bu türlerin küçük ölçekli balıkçılardan alınarak restoranlara ulaşması için çalışıyoruz. Akdeniz Koruma Derneği'nin vizyon, misyon ve değerlerine bağlı olan AKD Balık İktisadi İşletmesi'nin stratejisini;

- yeni balık türlerine piyasa değeri kazandırmak,
- özel sektör, küçük ölçekli balıkçı ve kamu kurumlarını bir araya getirerek kapasite gelişimini desteklemek,
- piyasa sistemini asıl aktörleri olan küçük ölçekli balıkçıya devrederek gelirlerine katkıda bulunmak,
- ekosistem üzerinde oluşan baskıyı azaltarak ekosistem restorasyonuna hizmet etmek şeklinde kurguladık.

AKD Balık İktisadi İşletmesi, çalışmalarında PMSD yaklaşımını benimsemektedir.

PMSD Yaklaşımı (Participatory Market Systems Development-Katılımcı Piyasa Sistemi Geliştirme) ekonomik olarak dışlanmış kesimlerin yaşamlarında olumlu değişiklikler yapmak için sistem düşüncesi, kolaylaştırma ve katılım ilkelerinden faydalanır. Bu kapsamda marjinal grupların kendi başlarına meşru piyasa aktörleri olarak anlaşılmasına, dahil edilmesine ve güçlendirilmesine önem verirken, yerel piyasa aktörlerini ilişkiler geliştirmeleri, fırsatları ve zorlukları tartışmaları ve sistemik sorunları çözmek için işbirliği yapmalarını destekler.

Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile işbirliği içinde yürütülen Denizel İstilacı Yabancı Türler Projesi'nin 21-23 Kasım tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirdiği 'Denizel İstilacı Yabancı Türlerin Etkileri Bilimsel Konferansı'na katıldık ve Yeni Balıklar programımız kapsamında yenebilir istilacı denizel türlerin ekonomiye kazandırılması yoluyla gerçekleştirdiğimiz ekosistem restorasyonu çalışmalarımızı anlattık.

Eylül ayında ELP-Tehdit Altındaki Coğrafyalar Programı partnerleri, Doğa Pozitif İşletmeler ve Sürdürülebilir Finansın en iyi uygulamalarına ilişkin ortak bir anlayış geliştirmek ve bilgi paylaşımı yapmak için Gökova'yı ziyaret etti. Birleşik Krallık, Gürcistan, Romanya, Belarus, Ukrayna, Portekiz ve Türkiye'den 19 proje yöneticisi ve yetkilisinin bir araya geldiği, dört güren süren bu ziyarette katılımcılara doğa-pozitif işletmelere örnek olarak AKD Balık İktisadi İşletmesi ve Yeni Balıklar programımızı anlattık.

DENİZ DİBİ TEMİZLİĞİ - HAYALET AĞLARIN ÇIKARILMASI

İnsan faaliyetleri sonucu denizlerde meydana gelen kirlilik, denizel ekolojik dengeyi bozarak, deniz canlılarının sağlığını ve türlerin devamlılığını tehdit ediyor. Bu nedenle, denizlerdeki kirliliğin azaltılması ve denizel alanların korunması sürdürülebilir bir gelecek için önemlidir. Kurulduğumuz 2012 yılından bu yana Gökova Körfezi'nde hayalet ağlar ve beraberinde katı atıkların denizel ortamdan uzaklaştırılmasını hedefleyen deniz dibi temizlik çalışmalarını sürdürüyoruz. 2020 yılında Kaş-Kekova ve 2021 yılında Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgelerinde çalışmalarımıza devam ettik. Daha önce bulundukları derinlikten ve ağırlıklarından dolayı ulaşılması ve toplanması mümkün olmayan hayalet ağları ve diğer katı atıkları, balon sistemiyle deniz tabanından kolaylıkla topluyoruz. Deniz dibinde biriken atıkların yerlerinin belirlenmesinde bölgedeki küçük ölçekli balıkçılar ve yerel topluluklarla birlikte çalışıyoruz.

Toplanan atıkların deniz yaşamından uzaklaştırılmasını, geri dönüşümünü ve/veya bertaraf edilmesini sağlamak üzere yerel kamu kurumlarına teslim ediyoruz.

2022 yılında Gökova Körfezi, Fethiye-Göcek, Datça-Bozburun ÖÇKB'de 6 dalgıç ile toplamda 56 gün süren 197 dalışla atıkların deniz yaşamından uzaklaştırılmasını sağladık. Topladığımız atıkları, bölgelerdeki belediyelerin atık yönetimi birimleriyle işbirliği içinde geri dönüşüme gönderirken, geri dönüşüme uygun olmayanların ise bertaraf edilmesini sağladık.

Bu dalışlarda toplanan atıklar aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

2022 yılında deniz dibi temizliği çalışmaları sırasında deniz yaşamından uzaklaştırılan atıklar:

Toplanan Misina **56,46 km**	Ağ parça Sayısı **28 adet**	Kafes Atıkları **22 kg**	Şamandıra **3 adet**
Toplanan Kurşun **21,99 kg**	Ağıt Metal **231 kg**	Şişe **215 adet**	Araç Lastiği **120 adet**
Atık Ağ **59 metre**	Zincir **10 kg**	Plastik Şişe **115 adet**	Atık Plastik **60 kg**
Ayrıca Ölçülemeyen ağ **10,5 ton**	Halat **458**	Aliminyum Kutu **128 adet**	Ahşap/kütük **120 kg**

Hayalet Ağlar

Akdeniz Koruma Derneği

Hayalet Ağ nedir?

Terkedilmiş, bırakılmış ve halen avlanmaya devam eden av araçlarına Hayalet Ağlar denir.
https://youtu.be/9apCWAtz3WM

Su altı Kültürel Mirasın Korunması ve Çıkarılması kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü ile Bozburun bölgesindeki kazı çalışmalarına destek olmak için bölgedeki atıkları deniz yaşamından uzaklaştırdık. Çamçalık mevkiinde 2010 yılı öncesinde faaliyet gösteren, su ürünleri yetiştiriciliği yapan firmanın, bölgeden ayrılırken bütün atıklarını denize bırakması sonucu oluşan kirlilik, deniz yaşamını ve arkeolojik alanları ciddi oranda tehdit ediyordu. 2022 yılı Eylül ayında başladığımız katı atık temizliğini ve ağların çıkarılmasını, Kasım ayında 23 parça büyük ağın alınmasıyla tamamladık.

2022 yılında Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından Dünya Çevre Günü kapsamında Göcek'te düzenlenen su altı temizliği çalışmasına Göcek ve Gökova saha ekibimiz destek oldu.

ÖNEMLİ

Deniz dibi temizliğinde görev alan dalgıçlara yönelik temizlik çalışmaları öncesinde Dernek tarafından bilgi ve pratik eğitimleri gerçekleştirdik. Tüm çalışmalarımızda emniyet ve can güvenliğini ön planda tuttuk.

Teşekkürler! Bozburun ve Göcek'te gerçekleştirdiğimiz deniz dibi temizlik çalışmalarında bizlere destek olan kamu kurumları, Bozburun Tersane İşletmeleri, balıkçılar ve yerel halka çok teşekkür ederiz.

DENİZ YAŞAMINDAKİ KİRLİLİĞİN KAYNAĞI İNSAN TEMELLİ FAALİYETLER.

MAKROALG RESTORASYONU

Makroalg restorasyon çalışmalarının istilacı yabancı otçul türlerin (Siganus luridus, S. rivulatus) baskısı altında nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğinin araştırılması için hayata geçirdiğimiz 'Testing Intervention-Macroalgae' çalışmasını 'ELP-Tehlike Altındaki Coğrafyalar Programı' kapsamında 2022 yılında tamamladık. Derneğimizin 2016-2020 yılları arasında ortaklarından olduğu Avrupa Birliği (AB) Ufuk 2020 projesinin de bir devamı olarak tasarlanan bu çalışmada, deneyler kapsamında 5-10 metre derinliğe kafesler yerleştirilerek kafeslerin içlerine makrolag transplantasyonu yapıldı.

Aylık olarak gözlenen kafeslerde makrolaglerin geliştiğini ve hatta yeni bireylerin de oluştuğunu gözledik. Yapılan çalışmalar sonucunda makroalg restorasyonunun başarıyla gerçekleştirilebildiğini görmüş olduk. Yeterli büyüklüğe erişen makrolaglerin kafeslerini kaldırarak düzeneklerin önüne birer GoPro yerleştirdik. İzlenen video kayıtları, kafeslerin kaldırılmasının ardından sokar balıklarının kısa sürede makrolagi tükettiğini bizlere gösterdi. İstilacı herbivor türlerin makroalg popülasyonu üzerindeki baskısının ne derece yoğun olduğu bir kez daha bu çalışmamızla ortaya konmuş oldu. İki uluslararası projede edindiğimiz tecrübelerle makrolag restorasyonu konusunda çalışmalarımıza önümüzdeki yıllarda da devam edeceğiz.

NESLİ TÜKENMEKTE OLAN AKDENİZ TÜRLERİ

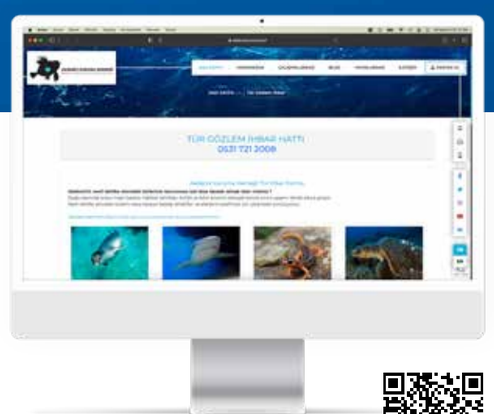
Akdeniz, dünyanın okyanus ve deniz alanının yalnızca %0,7'sini kaplasa da, dünya deniz faunasının %7,5'ini ve deniz florasının %18'ini barındırmaktadır. Barındırdığı türlerin %28'inin endemik tür olması nedeniyle deniz ve kıyı biyolojik çeşitliliğinin en önemli rezervuar alanlarından biridir.

Dünyada insan baskısının en yoğun olduğu denizlerden biri olan Akdeniz, aşırı ve yasadışı avcılığın yanı sıra ağırlıklı olarak kuzey kıyılarındaki yoğun turizm ve kıyı alanlarının aşırı kullanımı nedeniyle hızla tahrip ediliyor.

IUCN KIRMIZI LİSTESİ NEDİR?

IUCN Kırmızı Liste, Uluslararası Doğa Koruma Birliği (International Union for Conservation of Nature - IUCN) tarafından hazırlanan bir envanterdir. Bu envanter, dünya üzerindeki türlerin koruma durumunu değerlendirir ve her bir türün tehlike altında olup olmadığını belirler. IUCN Kırmızı Liste, dünya üzerindeki türlerin koruma statülerini belirlemek için kullanılır. Bu statüler, türlerin neslinin tehlikede olup olmadığını belirleyen dokuz kategoriye ayrılmıştır: Yok Olma Tehlikesi Altında, Soyu Tükenme Tehlikesi Altında, Kritik Derecede Tehlike Altında, Tehlike Altında, Hassas, Nadir, Duyarlı, Veri Eksikliği, En Az Endişe Veren. Kırmızı Liste, bilim insanları, doğa koruma kuruluşları, hükümetler ve diğer ilgili kurumlar tarafından kullanılan bir kaynaktır. Bu liste, koruma çalışmalarının önceliklerini belirlemede ve doğal kaynakların korunmasına yönelik politikaların geliştirilmesinde önemli bir araçtır.

**Derneğimizin kurucu üyelerinden Mustafa Koç ve Akdeniz foku Badem.*

Tür Gözlem İhbar Formuna ulaşmak için QR'ı okutabilirsiniz.

https://akdenizkoruma.org.tr/tr/akdeniz-koruma-ihbar-formu

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ TÜR GÖZLEM İHBAR HATTI

Nesli tükenmekte olan Akdeniz Türlerinden Akdeniz foku, Kum köpekbalığı, Marmaris semenderi, Likya orkidesi türlerine yönelik izleme ve koruma çalışmaları gerçekleştiriyoruz. Nesli tehlike altındaki türlerin karşı karşıya kaldığı tehditleri ve bunların etkilerini azaltmak için Tür Gözlem İhbar Hattı'nı hayata geçirdik. Vatandaş bilimi kapsamında nesli tükenmekte olan Akdeniz türleri ile karşılaşılması durumunda AKD web sitesi (www.akdenizkoruma.org.tr) üzerinden bizlere başvuruda bulunabilir ya da 0531 271 20 08 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Yapılan tür gözlem ihbarları ile:

- Yardıma ihtiyaç duyan canlılar için yetkili müdahale kurumlarına haber verilmesine yardımcı olursunuz.
- Türlerin izlenmesi ve birey tanımlanması çalışmalarına destek olursunuz.
- Türlerin olası tehlikelere nerede ve ne sıklıkla maruz kaldığının ve bu tehlikelerin etkilerinin belirlenmesine katkı sağlarsınız.
- Türlere yönelik koruma çalışmalarının planlanmasına yardımcı olursunuz.

NESLİ TÜKENMEKTE OLAN AKDENİZ TÜRLERİ

AKDENİZ FOKU

(MONACHUS MONACHUS)

Akdeniz foku, Akdeniz'e endemik ve Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin yayınladığı Kırmızı Listeye göre dünya genelinde "Tehlike Altında (EN)", Akdeniz'de ise "Kritik Derecede Tehlike Altında (CR)" kategorisinde yer almaktadır. Akdeniz Koruma Derneği olarak bu nadir canlının karşı karşıya kaldığı tehditleri ve bu tehditlerin etkilerini azaltmak için çeşitli çalışmalar yürütüyor; canlının ve yaşam alanlarının korunması için yetkililerle işbirliği içinde çalışıyor, aktif olarak izleme çalışmalarını ve türün önemine yönelik bilinçlendirme çalışmalarını devam ettiriyoruz.

2022 yılında Fethiye-Göcek bölgesinde belirlediğimiz bir kıyı mağarasına daha fotokapan kamera yerleştirilerek Akdeniz foku izleme çalışmaları başlattık. Gökova Körfezi'nden Kaş'a kadar olan kıyı şeridi boyunca Akdeniz foku izleme çalışmaları kapsamında toplamda 12 kıyı mağarasında Akdeniz foklarını izlemeye devam ediyoruz.

2022 yılında Muğla Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'ndan alınan izinleri tamamlayarak halihazırda izlenen üç Akdeniz foku mağarasına daha eş zamanlı uzaktan izleme sistemi kurulması için çalışmalara başladık. 2023 yılında bu mağaralara uzaktan izleme sistemlerinin kurulmuş olmasını planlıyoruz.

2022 yılının Ağustos ayında, uzun yıllardan sonra ilk defa Foça Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki kıyı mağarasında bir Akdeniz foku yavrusunun doğumu kaydedildi. Bölgede gerçekleşen saha çalışmalarındaki en büyük destekçilerimizden biri de Foça Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü oldu.

Türkiye kıyılarında yapılan Akdeniz foku gözlemlerine dair bilgileri uzun süredir kayıt altına alıyoruz. Bu konuda daha fazla kişinin bilgi sahibi olması adına artık internet sitemizde de bu konu ile bir kısım bulunuyor. AKD Tür Gözlem Hattı'mızdan Akdeniz foku gözlemlerinize ilişkin bilgileri ve görselleri bizimle paylaşabilir ve bu sayede Akdeniz foku hakkında daha fazla bilgi sahibi olmamıza yardımcı olabilirsiniz.

2016 yılında başlayan Akdeniz foku izleme programı kapsamında mağaralardan elde edilen görüntülerden belki de en özeli ilk defa 2022'de kaydedildi. 2019 yılında AKD tarafından dünyada ilk kez bir kıyı mağarasında Akdeniz foklarının kullanımı için oluşturulan ve mağara içinde kuru alan sağlayan yapay platform üzerinde dinlenen bir yetişkin erkek ve juvenil Akdeniz fokunun samimiyeti oldukça nadir karşılaşılabilecek görüntülerden!

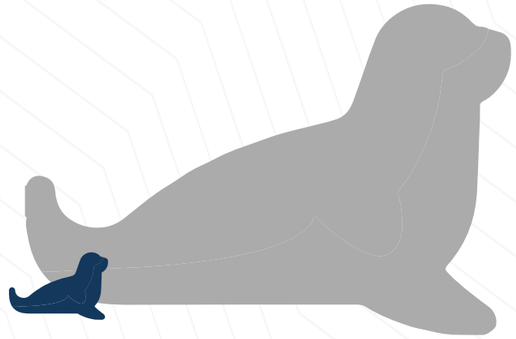

Akdeniz Foku

Akdeniz Koruma Derneği

Akdeniz Foku Çalışmalarımız

Türkiye kıyılarında 100 civarında,
Dünya genelinde ise 800'den az
Akdeniz fokunun yaşadığı biliniyor.

2022 yılında fotokapan yardımı ile izleme çalışmaları yürüttüğümüz bir mağarada bir Akdeniz foku dünyaya geldi. Sosyal medya hesaplarımız üzerinden takipçilerimizle belirlediğimiz yavru Akdeniz fokunun ismi Işık oldu.

GLOBALDE RİSK

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX

AKDENİZ'DE RİSK

NOT EVALUATED	DATA DEFICIENT	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
NE	DD	LC	NT	VU	EN	CR	EW	EX

NESLİ TÜKENMEKTE OLAN AKDENİZ TÜRLERİ

KUM KÖPEKBALIĞI

(CARCHARHİNUS PLUMBEUS)

© Tolga Taymaz

Köpekbalıkları gezegendeki en eski türlerden biri ve sağlıklı denizel ekosistemler için en önemli gösterge türler arasında yer alıyor. Maalesef köpekbalıkları tüm dünyada saldırgan, öldürücü ve intikamcı olarak tasvir edilse de, oldukça utangaç canlılardır. Üstelik nesilleri insan faaliyetleri sebebiyle tehdit altında.

IUCN'e göre köpekbalığı ve vatozların yaklaşık %40'ı yok olma tehdidi ile karşı karşıya. Türün üzerindeki en büyük tehditlerden biri de hedef dışı avlanması. Kum köpekbalığı uzun ömürlü bir tür olmasına rağmen av baskısı ve düşük doğurganlık oranlarından dolayı Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından yayınlanan Kırmızı Listede küresel ölçekte "Hassas (VU)" ve Akdeniz Havzası'nda "Tehlikede (EN)" kategorilerinde yer almaktadır.

Ülkemiz kıyılarında yaşayan nesli tehlike altındaki Kum köpekbalıklarına yönelik Gökova Körfezi ÖÇKB'de yer alan Boncuk Koyu'nda T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü koordinasyonuyla çalışmalar yürütüyoruz.

Bölgedeki çalışmalarımız 2021 yılı itibariyle güneş panelleri sayesinde kendi enerjisini üretebilen su altı ve su üstü tam zamanlı kameralar, yerinde izleme (şnorkelli dalış) ve ayrıca belirli zamanlarda insansız hava aracı (drone) kullanılarak havadan izleme yoluyla yapılan gözlemlerin entegrasyonu şeklinde ilerliyor. Su altında 2 ve su üstünde 1 adet olmak üzere görüntü alabilen kameralar sayesinde; bir taraftan koy içerisindeki insan faaliyetlerini takip edebilirken, bir taraftan da araştırmacı baskısı oluşturmadan türü izleme ve onlarla ilgili bilgi toplama avantajı kazanmış oluyoruz.

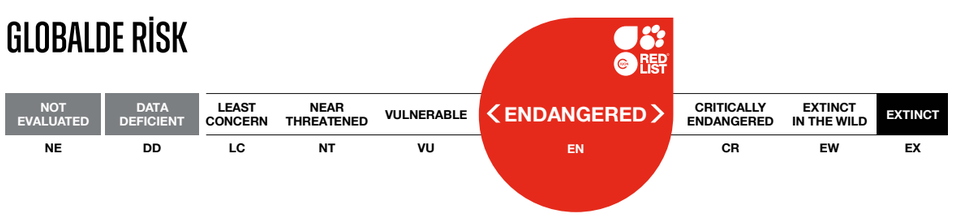
Kum köpekbalıklarının kıyılarımızdaki en çok görüldüğü nokta olan Boncuk Koyu'nu su altında 2 ve su üstünde 1 adet olmak üzere kameralarla izliyor, verileri kaydediyoruz.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı uhdesinde, TÜBİTAK-Marmara Araştırma Merkezi (TÜBİTAK MAM) koordinasyonuyla yürütülen "Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme (DEN-İZ) Programı" kapsamında, III. Ulusal Denizlerde İzleme ve Değerlendirme Sempozyumu yapıldı. Üçüncüsü Aralık 2022 tarihinde Antalya'da düzenlendi. Derneğimizin Tunca Olguner Boncuk Koyu'nda Kum köpekbalıklarına yönelik yürüttüğümüz çalışmalar hakkında bir sunum gerçekleşti ve merak edilen soruları yanıtladı.

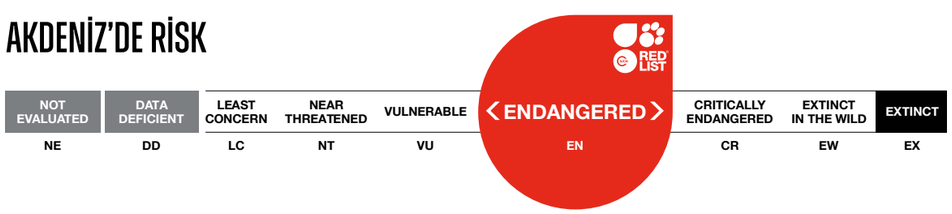
Gerçekleştirdiğimiz koruma ve izleme çalışmaları, su sıcaklığının ve koydaki insan aktivitelerinin bu türün alan kullanımıyla ilgili birincil rol oynadığını ortaya koyuyor. Alanda yaptığımız çalışmalar incelendiğinde, en yoğun gözlemlerin Mayıs - Temmuz ayları arasında yapıldığı anlaşılıyor. Ancak, su sıcaklığı etkisi altında türün alanı kullanımının, farklı frekanslarda da olsa yıl boyunca yayıldığı gözlemledik. Bugüne kadar elde edilen bulgular doğrultusunda türün Boncuk Koyu'nda yoğun gözlendiği zaman aralığına iklim krizinin nasıl bir etkisi olduğu sorusuna cevap aramak için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Boncuk Koyu, ekosistem restorasyon çalışmalarının yapıldığı ender ve şanslı alanlardan biri. Tüm bu çabalar sayesinde kum köpekbalıklarının koyda güvenle yaşayabilmesi için çalışmalar yürütüyoruz.

GLOBALDE RİSK

AKDENİZ'DE RİSK

MARMARİS SEMENDERİ

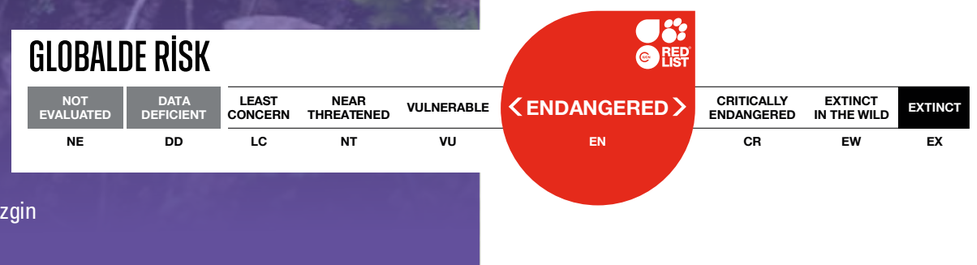
(LYCIASALAMANDRA FLAVIMEMBRIS)

Dünyada sadece yedi türü bulunan Likya semenderleri Muğla, Antalya ve Ege Denizi'nin bazı adalarında yaşamaktadır. Akdeniz Havzası'na endemik olan bu türlerin yaşam alanını maki ve çam ormanları oluşturuyor. Likya semenderlerinden olan Marmaris semenderi (Lyciasalamandra flavimembris), Türkiye'de sadece Muğla çevresindeki dar bir alanda yaşıyor. Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin (IUCN) yayınladığı Kırmızı Listede, popülasyonunun azalma eğiliminde olduğu belirtilen tür, "Tehlikede (EN)" kategorisinde yer alıyor.

2021 yılında ülkemizin Güney Ege kıyılarında meydana gelen orman yangınlarında nefes kaynağımız ağaçları ve beraberinde birçok canlıyı kaybettik. Bölgedeki biyoçeşitliliğin ağır tahribat aldığı bu yangınlar 2022 yılında da devam etti. Yangınlardan en çok etkilenen türlerden olan Marmaris semenderine yönelik bir izleme ve koruma projesi başlattık. Buna göre Marmaris semenderinin yangından ne kadar etkilenmiş olabileceği, hangi popülasyonların daha çok etkilendiği, etkilenen popülasyonların olumsuz etkilerden kurtulması için neler yapılması gerektiği gibi sorulara cevap aramak için çalışmalar yürütüyoruz. 2021 yılı Kasım ayından başlayarak Mart 2022 tarihine kadar her ay arazi çalışmaları gerçekleştirdik. Gerçekleştirdiğimiz çalışmalarda alanları Şubat ayına kadar yanmış ve yanmamış, Şubat ayından sonra ise başlatılan ağaçlandırma faaliyetlerini de göz önüne alarak yanmış, yanmamış (doğal) ve restorasyon olarak sınıflandırdık. Aynı zamanda orman yangınları sonrasında yapılan işlemlerin semendere ne şekilde etki edebileceğine dair veriler de toplamaya başlamış olduk.

Marmaris semenderi tür izleme çalışmalarımız kapsamında markalama yöntemi kullanmaktayız. 2021 Aralık ayında markalanmış bir semender ile Aralık 2022 yılında tekrar karşılaştık. Markalanmış bireyler üzerinden yaptığımız çalışmalarda, markalama yönteminin tür üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığını gözlemlerken, markaladığımız bireylerin bulunduğu popülasyonun tehditlerden daha az etkilenmiş olduğunu gördük.

2022 yılında daha önce Marmaris semenderi gözlemlemediğimiz birkaç alanda türün popülasyonları ile karşılaştık. Bu gözlemler, alandaki popülasyonun devam ediyor olabileceğine dair umutlarımızı yeşertti.

© Akın İzgin

LİKYA ORKİDESİ

(OPHRYS LYCIA)

Adını Işık ülkesi Likya'dan alan Likya orkidesi *(Ophrys lycia)* Akdeniz'in endemik orkide türlerinden sadece biri. Dünyada sadece Antalya'nın Kaş ilçesinde yayılış gösteren tür, 1980 yılında İsviçreli botanikçi Jany Renz tarafından bir köy mezarlığında keşfedildi. IUCN koruma kategorisi "Kritik (CR)" olarak değerlendirilen türün, doğadaki kök sayısı binin altına inmiş durumda. Tür kaderine terk edilirse kısa süre içerisinde mezarlıklar da dahil, mevcut popülasyonlarının tamamı yok olmanın eşiğine gelecek.

Akdeniz Koruma Derneği ve Ege Üniversitesi işbirliği ile türü, polen ve tohumlarını gen bankasında koruma altına alarak, laboratuvar (in vitro) koşullarında üretip tekrar doğaya kazandırmayı hedefliyoruz.

Çalışmalarımız kapsamında 2022 yılı Şubat ve Haziran ayları arasında arazi çalışmaları gerçekleştirdik. Bu çalışmalar sırasında Ophrys lycia türüne ait habitatları ziyaret ederek popülasyon büyüklüklerini gözden geçirdik. Arazi çalışmaları sırasında belirlediğimiz bireyler arasında yapay tozlaşma yaparak, bunlardan altı tanesini Ege Üniversitesi Herbaryum Uygulama ve Araştırma Merkezi içerisindeki Botanik Bahçesi'nde oluşturulan korunaklı bir mini bahçeye transfer ettik.

Ophrys lycia ile birlikte aynı yörede yayılış gösteren diğer türleri de tohum eldesi için yapay olarak tozlaştırarak Botanik Bahçesi'ne transfer ettik.

Arazi çalışmalarını, İzmir ve Antalya arasında kalan bütün bölgeleri kapsayacak şekilde genişleterek 81 adedi *Ophrys lycia* türüne ait olmak üzere 363 bireyden tohum hasadı gerçekleştirdik.

2022 yılı yaz ve sonbahar aylarında Ege Üniversitesi Herbaryum Uygulama ve Araştırma Merkezi içerisinde bir doku kültürü laboratuvarı kurulmasına öncülük ettik. Elde ettiğimiz tohumları kurutup, nem oranlarını sabitledik ve dondurucuya aktardık. Çalışmalarımızın sonucunda türün geleceğine dair umutları artırmayı hedefliyoruz.

EĞİTİM

BİLİMSEL DALGIÇLIK EĞİTİMİ

Derneğimizin bünyesinde yer alan ve alanında uzman kişilerle çeşitli alanlarda eğitim programları düzenliyoruz. Derneğimizde yer alan uzman dalgıçların eğitmenliğinde Bilimsel Dalgıçlık Eğitimi de düzenledik; PADI (Professional Association Diving Instructor) standartlarında sportif dalış uygulama ve kurallarının katılımcılara aktarılmasının yanı sıra temel deniz biyolojisi, su altında araştırma ve izleme metotları, denizel habitat restorasyon teknikleri, su altı örnek toplama ve saklama yöntemleri konularında eğitimler gerçekleştirdik.

Bilimsel Dalgıçlık Eğitimi, çalışma alanlarımızda yer alan çeşitli kamu kurum temsilcilerinin de katılımıyla DKA'larda yönetişimin güçlendirilmesi programı kapsamında düzenlendi.

Akdeniz Koruma Derneği'nin düzenlediği "Bilimsel Dalgıçlık" kursu süresince unutamayacağım bir deneyim yaşadım. Doğasıyla büyülendiğim Karacasöğüt'ün korunaklı ve eşsiz koylarında bilimsel dalış eğitimi almak çok öğretici olmasının yanı sıra çok eğlenceliydi. Kurs boyunca tüm deneyimimizi ekiple paylaşarak çok güzel bir sinerji oluşturduk. Bilgili ve ilgili bir ekiple düzenlenen bu kurs sayesinde deniz biyolojisine olan ilgim katlanarak artmış oldu. Kursun devamının gelmesini umuyorum.

Uğur Atalay -
Bilimsel Dalgıçlık Eğitimi 2022 Katılımcısı

AZMAK KIYI TEMİZLİĞİ VE EĞİTİMİ

Eğitim programlarımız kapsamında gerçekleştirdiğimiz temizlik etkinliği, çocukların doğayı, canlıları ve özellikle deniz ekosistemini tanıması, denizle ve doğayla bağ kurabilmesi ve doğayla uyumlu bir yaşam biçimi ile tanışması amacını taşıyor.

Etkinlikte Öğrenme Tasarımları ekibi, çocuklara yönelik oyun tabanlı ve tasarım odaklı eğitim modeliyle hazırladıkları oyunlarla etkinlikte yer aldı. Kaynaşma oyunlarının ardından başlayan temizlikte çocuklarla birlikte bölgeye bırakılmış çoğunluğu plastik, pet şişe, izmaritten oluşan atıkları topladık. Toplama işlemi sonunda ağırlığı ölçülen ve 74 kg olduğu saptanan atıklardan bazılarını çocuklara göstererek atıkların doğaya verdikleri zararı aktardık. Etkinliğin sonunda çocuklardan gruplara ayrılmalarını ve çevre alanında bir kampanya hazırlamalarını istedik. Kampanya sonucunda çocukların doğayla alakalı hazırladıkları resimler Derneğimizin 2023 yılı takviminde yer aldı.

YENİ BALIKLAR SEMİNERİ

2022 yılında küçük ölçekli balıkçılar, yereldeki kamu kurumları, restoranlar ve diğer yerel paydaşlarımızın katılımıyla Göcek, Karaköy, Bodrum (Muğla), Yenişehir, Erdemli (Mersin) ve Çeşme (İzmir)'de Yeni Balıklar Seminerleri düzenledik. Soframızın Yeni Balıklarını konu alan seminerlerimizde bu türlerin ekosistem ve küçük ölçekli balıkçılık üzerindeki etkisini, bunlara ekonomik değer kazandırmak için bu zamana kadar gerçekleştirdiğimiz çalışmaları, kurduğumuz AKD Balık İktisadi İşletmesi ile bu balıkların restoranlara tanıtılması sürecini aktardık. Ayrıca zehirli denizel türlere bağlı yaralanma durumunda oluşabilecek sağlık sorunlarını ve ilk yardım uygulamalarını tıp doktoru bir üyemiz ile birlikte anlattık. Aslan balığının güvenli bir şekilde nasıl temizlenebileceğini uygulamalı olarak gösterirken balıkçıların da güvenli bir şekilde temizleyebilmesi için temizlik ve ilk yardım kitleri dağıttık. Seminerlerimizde konuşma ve sunumların ardından gerçekleştirdiğimiz Yeni Balıklar tadımı etkinliği ile 300'den fazla kişiye ulaştık.

Yeni Balıklar Semineri Mersin'de

Yeni Balıklar Seminerlerimizde Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü, Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP), Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, Su Altı Fotoğrafçıları ve Filmcileri Derneği ile Slow Fish Mersin ile işbirliğinde bulunduk.

Seminerler kapsamında İzmir'den Mersin'e Akdeniz kıyısındaki birçok su ürünleri kooperatifi ve kamu kurumuna ulaşarak Yeni Balıklar'a ve ekosistem restorasyonuna dair bilgimizi paylaştık.

Slow Fish Mersin ekibinin ev sahipliğinde gerçekleştirdiğimiz Mersin Yeni Balıklar Seminerimizde Mersinli balıkçılar ile Aslan balığı hedefleyen Fethiye Çalış ve Akbük kooperatif üyesi balıkçıları bir araya getirdik. Aslan balığıyla ağlarında karşılaştıklarında ağlarını kesen Mersinli balıkçılar, bu balıktan gelir elde eden balıkçılardan türün yenebilir ve ekonomik gelirinin olduğunu dinledi. Gün sonunda gerçekleşen tadım etkinliğinde seminere katılan balıkçılar Aslan balığının tadına baktı.

EKİP İÇİ EĞİTİMLERİMİZ

2022 yılında Dernek içerisinde kapasite gelişimimize yönelik eğitimlerimize devam ettik.

Saha yöneticilerimiz ve ilgili program sorumlularımız ile Sinem Kaboğlu önderliğinde Doğa Temelli GIS Eğitimimizi tamamladık ve partnerimiz FFI Analitik departmanı uzmanlarından ileri seviye GIS eğitimi aldık.

En önemli çalışma faaliyetlerimizden olan su altı verilerin toplanması için ekip içerisinde Bilimsel Dalgıçlık Eğitimleri gerçekleştirdik.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimini tüm ekibimiz tamamladı. Eğitimin ardından çalışanlarımıza ayda bir regl izni uygulamasını başlattık.

Deniz Koruyucularımız senede iki defa gerçekleşen rutin bilgi tazeleme eğitimlerini tamamladılar.

Derneğimizin 2016-2019 yılları arasında ortağı olduğu, AB Horizon 2020 projesi MERCES kapsamında da beraber çalıştığı ve birçok ortak yayınımızın bulunduğu, Institut de Ciències del Mar (ICM-CSIC, İspanya) enstitüsünden Dr. Joaquim Garrabou, Dr. Emma Cebrian ve Dr. Enrique Ballesteros, ekibimize bentik örnekleme ile ilgili olarak teorik ve pratik bir eğitim düzenlediler. Eğitimde özellikle, bentik omurgasızlar, makrolagler ve balık izleme çalışmalarıyla ilgili bilgi verdiler.

ETKİNLİKLER

2022 yılında yıllık ekip buluşmamızı, çalışma alanlarımızdan biri olan Göcek'te gerçekleştirdik.

Derneğimizin 2016-2019 yılları arasında ortağı olduğu, AB Horizon 2020 projesi MERCES kapsamında da beraber çalıştığı ve birçok ortak yayınımızın bulunduğu, Institut de Ciències del Mar (ICM-CSIC, İspanya) enstitüsünden Dr. Joaquim Garrabou, Dr. Emma Cebrian ve Dr. Enrique Ballesteros 18-21 Mayıs 2022 tarihleri arasında, çalışma alanlarımız olan Kaş, Göcek ve Gökova Körfezi'ni ziyaret ettiler.

İspanya'da düzenlenen Denizcilik Forumu (Foro Marino)'da Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Kızılkaya konuşmacı olarak yer aldı. Forumda iklim değişikliği ve olumsuz etkileri, denizlerimizi 2030'da %30 oranında koruma ihtiyacı, mavi ekonomi, denizlerimizin yasal korunması gibi farklı perspektiflerden küresel bir analiz ve yaklaşıma yönelik görüşler paylaşıldı.

İlki Olağanüstü olan iki Genel Kurulu'muzu 2022 yılında gerçekleştirdik. Olağanüstü Genel Kurulumuzda, bugüne değin Akdeniz Havzası'nda gerçekleştirdiğimiz çalışmaların ölçeğini genişletmemiz için bizlere daha çok fırsat sağlayacağına inandığımız Akdeniz Koruma Vakfı'nın kurulması kararı oy birliğiyle alındı.

ELP-Tehlike Altındaki Coğrafyalar Programı kapsamında Fundtia Conservation'ın Carpathia, Romanya'daki çalışmalarını bilgi ve deneyim paylaşımı için yerinde ziyaret ettik.

Deniz Koruma Alanlarındaki işbirliğini artırmak için IUCN Med'in desteğinde Lübnan ve Türkiye'de Doğa Koruma üzerine çalışan sivil toplum kuruluşları arasında karşılıklı ziyaretler gerçekleşti. Önce Gökova Körfezi'nde ağırladığımız misafirlerimizi daha sonra çalışmalarını yerinde görmek için Lübnan'da ziyaret ettik.

Çalışma alanlarımız arasında yer alan Fethiye Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesine yönelik, Fethiye Körfezi Göcek/Dalaman Koylarının Korunması ve Yönetimi Çalıştayı'nda yer aldık. Çalıştay, Fethiye Körfezi ve Göcek-Dalaman Koyları için bir deniz ve kıyı alan yönetim planı önermek üzerine olup bu bağlamda somut hedef 2010 yılında yürürlüğe giren Göcek Körfezi ve Göcek-Dalaman Koyları Koruma ve Kullanma Usul ve Esaslarının günümüz şartlarına uyumlu hale getirilmesiydi.

YAYINLAR

Yayının Bilimsel Başlığı:

Spatial distribution and density of the invasive sea urchin Diadema setosum in Turkey (eastern Mediterranean)

Yayının Türkçe Adı:

Türkiye'de (Doğu Akdeniz) istilacı deniz kestanesi Diadema setosum'un mekansal dağılımı ve yoğunluğu

Yazarlar:

Öndes, F., Alan, V., J.Kaiser M., Güçlüsoy H.

Yayınlanan Kurum:

Tarih & Yer:

2022

Yayının Bilimsel Başlığı:

Marine heatwaves drive recurrent mass mortalities in the Mediterranean Sea

Yayının Türkçe Adı:

Deniz ısı dalgaları, Akdeniz'de tekrarlayan toplu ölümlere neden oluyor

Yazarlar:

Garrabou, J., Kızılkaya Tüney, İ., Kızılkaya, Z.

Yayınlanan Kurum:

Global Change Biology

Tarih & Yer:

2022, İspanya

Yayının Bilimsel Başlığı:

A novel approach for Mediterranean monk seal conservation: an artificial ledge in a marine cave

Yayının Türkçe Adı:

Akdeniz fokunun korunması için yeni bir yaklaşım: deniz mağarasında yapay bir platform

Yazarlar:

Saydam, E., Güçlüsoy, H., Kızılkaya, Z.

Yayınlanan Kurum:

Oryx

Tarih & Yer:

2022, İngiltere

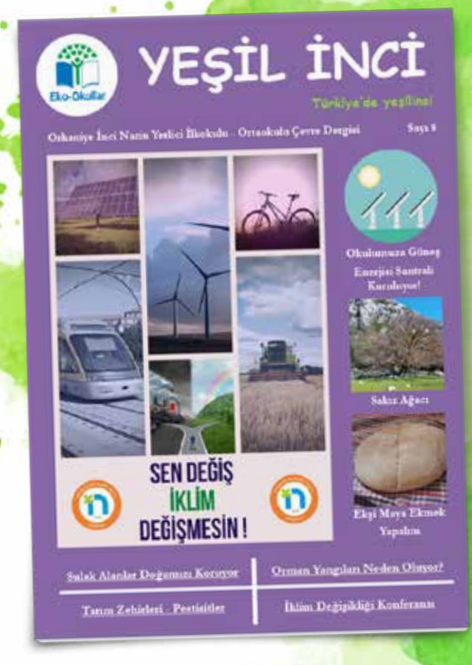

SON YOSUN TURTASI

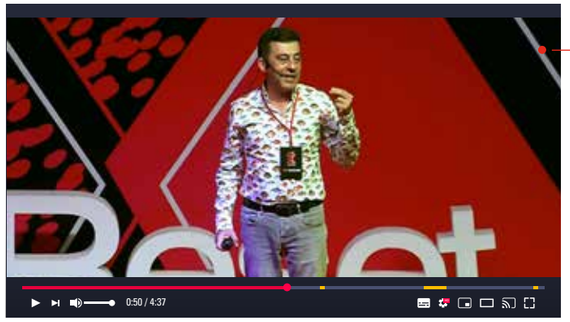
Wenda Shurtey tarafından yazılan ve Paddy Donnelly tarafından resimlenen Son Yosun Turtası çocuk kitabı, Yıldız Tozu Yayınları ve Akdeniz Koruma Derneği işbirliği ile Türkçe'ye çevrildi ve yayımlandı. Kitapta çevre kirliliğinin okyanus yaşamını nasıl etkilediği, yazar Wenda Shurtey'in yarattığı Supitileri ve Yaprakpitileri karakterlerinin hikâyeleri üzerinden çocuklara aktarılıyor. Kitap aynı zamanda okyanusların önemi, korunması ve toplulukların birlikte çalışması fikrinin çocuklara kazandırılmasını amaçlıyor. 'Sen de bir okyanus kahramanı ol!' çağrısı ile kirliliğin önüne geçmek için çocuklar ve ailelerine neler yapabilecekleri hakkında öneriler sunan kitap, çocukların okyanus yaşamını keşfetmesi için önemli bir kaynak niteliği taşıyor.

YEŞİL İNCİ ÇEVRE DERGİSİ

Marmaris Orhaniye İnci Narin Yerlici İlkokulu ve Ortaokulu öğrencileri tarafından hazırlanan doğa temalı çocuk dergisinin 8. sayısının basım sürecine destek olduk. Ayrıca dergide ülkemiz kıyılarında sayıları azalan ve Derneğimizin izleme ve koruma çalışmaları yürüttüğü Akdeniz fokuna yönelik, çocuklar tarafından hazırlanan bir bölüm de mevcut.

KONUK OLDUĞUMUZ DİJİTAL YAYINLAR

Video:
TedxReset Deniz'i İyileştirmek
Zafer Kızılkaya -
Yönetim Kurulu Başkanı

Podcast:
MSA Mutfak'tan
Sesler Yeni Balıklar
Funda Kök
Doğa Koruma Yöneticisi

Podcast:
Dünyahali 74. Sayı
Akdeniz'in Karşı Karşıya Olduğu Tehditler
Zafer Kızılkaya
Yönetim Kurulu Başkanı

Podcast:
Doğuş Grubu Podcast
Denizlerde Sürdürülebilirlik
Yasemin Ulusoy
Proje ve Kaynak Geliştirme Sorumlusu

DÖNÜŞÜYOR, DÖNÜŞTÜRÜYORUZ

Etkinliklerimizde plastik atığa dönüşecek hiçbir ürün kullanmıyoruz.

Tek kullanımlık plastikler yerine uzun ömürlü termos, cam şişe/bardak, bez çanta tercih ediyoruz.

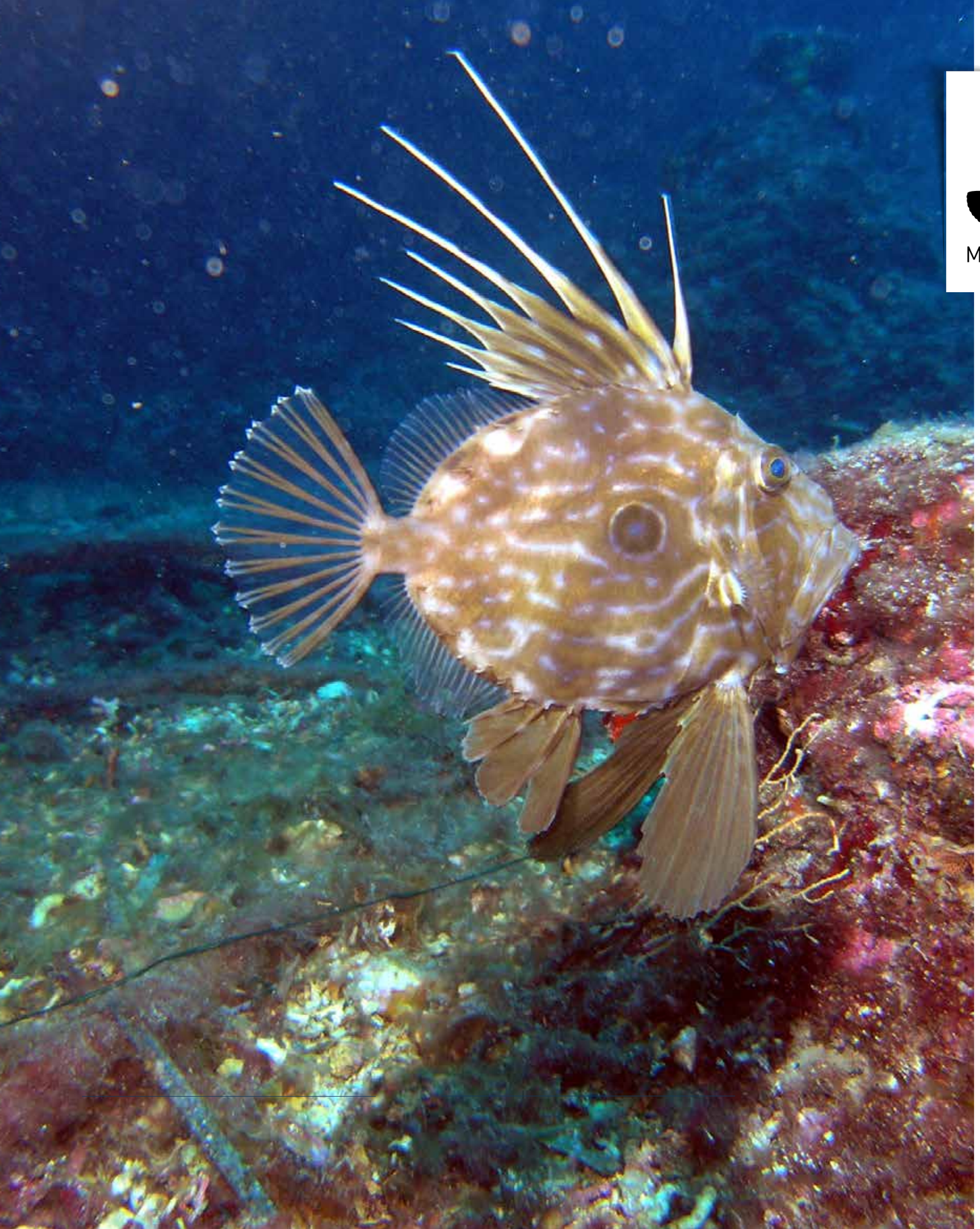
Geri dönüştürülmüş kağıtlar kullanıyor, aynı zamanda bu kağıtların ikinci kez kullanılmasını sağlıyoruz.

Doğa ve denizlere zarar vermeyen temiz içeriğe sahip temizlik ürünleri kullanıyoruz.

Haftanın bir günü ofislerimizde kahve demlemeyerek karbon ayak izimizi azaltmaya çalışıyoruz.

Atıklarımızı ayrıştırarak geri dönüşüme girmesini sağlıyoruz.

Tüm bu bireysel çabalarımızın yanında, daha büyük organizasyonlardan bu alanda doğru kararlar alarak, faaliyete geçmelerini bekliyoruz.

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ
Mediterranean Conservation Society

LOGOMUZ DÜLGER BALIĞI'NIN HİKÂYESİ

2012 yılında kurulan Derneğimizin kurulduğu günden bu yana kullandığı ve 2022 yılında 10. yılını kutladığımız Dernek logomuzun hikâyesini, kurucularımız arasında yer alan ve bugün Derneğimizin Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini devam ettiren Zafer Ali Kızılkaya anlatıyor:

"Hepsinin gözleri güzeldir. Hepsinin canlıyken pulları kadın elbiselerine, kadın kulaklarına, kadın göğüslerine takılmağa değer…" diye başlar Sait Faik Abasıyanık, 'Dülger Balığının Ölümü" adlı hikâyesine.

Dülger balığının pulları bile yoktur aslında. Vücudunu kaplayan bir zar, yeşilden krem rengine doğru değişirken, tam ortasında peygamber balığı denmesinin de sebebi olan koyu renkli bir nokta bulunur. Rivayete göre vaktinde bir canavar olan bu balık, Hz. İsa'nın dokunuşuyla uysal ve zavallı bir balığa dönüşmüş. Sait Faik, bir gün bir balıkçı kahvesinin önünde ağaca asılı bir dülger balığı görür. Ölmek üzeredir balık asılı olduğu ipte.

"Rengi denizden çıktığı zamandı. Yalnız etrafını çeviren incecik, ipekten bile yumuşak zarları titreyip duruyordu. Böyle bir oynama hiç görmemiştim… Bu titreme, hakikatte bir ölüm dansıydı. Sanki dülger balığının ruhu, rüzgâr rüzgâr, bu incecik zarlardan çıkıp gidiyordu; bir dirhem kalmamışçasına…" diye dülger balığının ölümündeki dehşete, hüzne ve balığın acaba şimdi neler düşündüğüne dair yazdığı hikâye aslında çok daha insani duygularımıza kapı açmaktadır.

"İçimde dülger balığının yüreğini dolduran korkuyu duydum. Bu, hepimizin bildiği bir korku idi: Ölüm korkusu."

Sait Faik daha sonra dülger balığının aramıza katılıp bizimle yaşadığını hayal ederek acaba ona ne eziyetler edeceğimizi, onu nasıl üzeceğimizi vurgular. Bu masum balığı tekrar bir canavar haline dönüştüreceğimizi.

İşte bir balığın ölümünden yola çıkıp insanlığımıza eleştiriye varan bu hikâye ve sonrasında zavallı dülger balığının giderek azalması, Akdeniz Koruma Derneği'nin logosu olarak kendisini seçmemizle son buldu. İyi ki de yapmışız.

Daha öğrenciyken logomuzun tasarlanmasına destek veren Miraç Güldoğan'a teşekkür ederiz.

BALIKÇILIĞA KAPALI ALANLAR

Balıkçılığa Kapalı Alanlar, 22 Ağustos 2020 tarihli 31221 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak ilan edilmiştir. Haritalarda işaretlenen ve koordinatları belirtilen alanlarda amatör ve ticari amaçlı su ürünleri tebliğleri kapsamında su ürünleri avcılığı yasaktır.

DATÇA - BOZBURUN

GÖKOVA

FETHİYE-GÖCEK

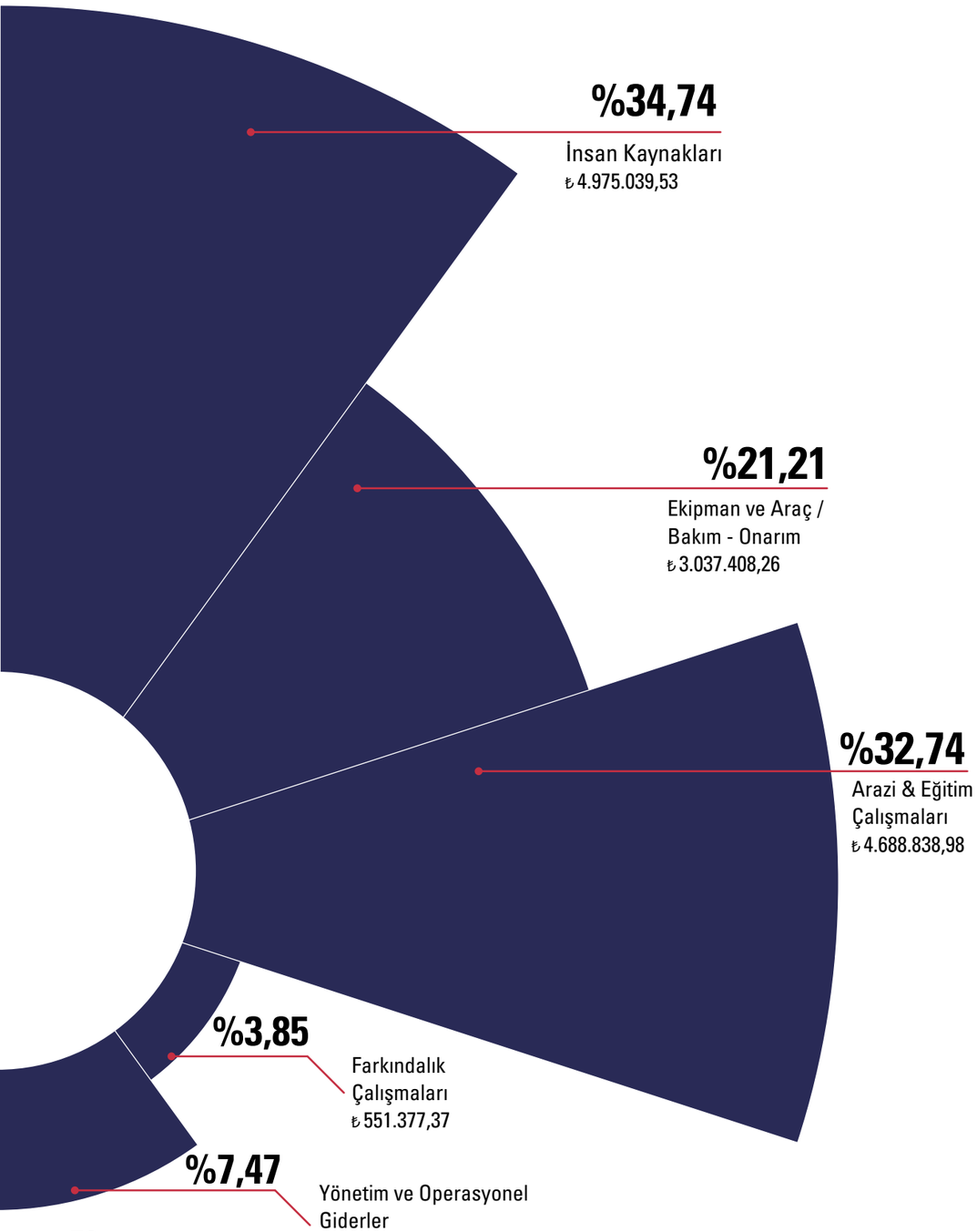

KAŞ - KEKOVA

BÜTÇE

HARCAMA DAĞILIMI

%34,74
İnsan Kaynakları
₺4.975.039,53

%21,21
Ekipman ve Araç / Bakım - Onarım
₺3.037.408,26

%32,74
Arazi & Eğitim Çalışmaları
₺4.688.838,98

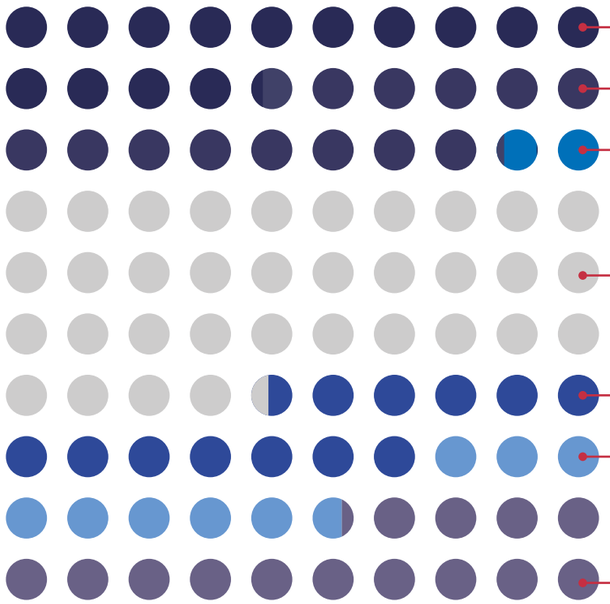
%3,85
Farkındalık Çalışmaları
₺551.377,37

%7,47
Yönetim ve Operasyonel Giderler
₺1.069.879,62

HARCAMA DAĞILIMI

%14,22
Datça - Bozburun ÖÇKB
₺2.037.015,73

%14,43
Fethiye - Göcek ÖÇKB
₺2.066.616,34

%1,74
Foça ÖÇKB
₺249.133,40

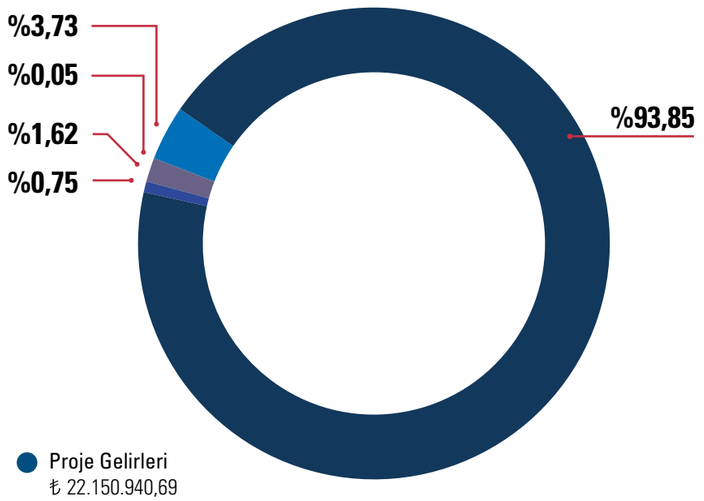
%34,47
Gökova ÖÇKB
₺4.937.267,64

%12,36
Kaş - Kekova ÖÇKB
₺1.770.801,86

%8,5
Bornova Merkez Ofis
₺1.217.563,08

%14,27
Yeni Balıklar Projesi
₺2.044.145,71

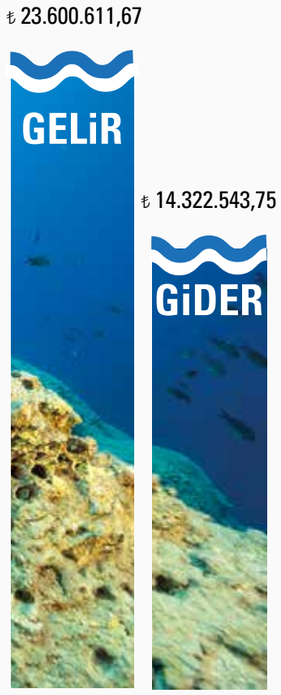
GELİR TİPLERİ:

%3,73
%0,05
%1,62
%0,75
%93,85

- Proje Gelirleri ₺ 22.150.940,69
- Ticari Bağış ₺ 177.529,64
- Bireysel Bağış ₺ 381.309,99
- Üyelik Aidatı ₺ 11.479,08
- Diğer ₺ 879.352,26

BÜTÇE KULLANIMI

TEŞEKKÜRLER

Akdeniz Koruma Derneği'nin çalışmalarını bağışlarıyla destekleyen 69 bireysel destekçimize teşekkür ederiz.

Bizleri sosyal medya hesaplarımızdan takip ederek çalışmalarımızın daha fazla kişiye ulaşması için destekleyen, beğeni ve yorumlarıyla yüreklendiren takipçilerimize teşekkür ederiz.

VAKIF VE DONÖRLER

Fauna & Flora International
Blue Marine Foundation
Endangered Landscapes Programme
Sigrid Rausing Trust
Audemars-Watkins Foundation
TUI Care Foundation
Rufford Small Grants Programme
GEF Small Grants Programme
The Prince Bernhard Nature Fund
Marine Ecosystem Restoration in Changing European Seas- MERCES
Regional Activity Centre for Specially Protected Areas (SPA/RAC)
Arcadia
Mediterranean Action Plan (MAP) - UN Environment Programme

ÜYESİ OLDUĞUMUZ KURULUŞLAR

MedPAN
MedSeaAlliance
Transform Bottom Trawling Coalition

KURUMLAR

Mersin Deniz Ticaret Odası
Slow Fish Mersin
Slow Food Gökova
Mutfak Sanatları Akademisi
Ula Halk Eğitim Merkezi
Akyaka Afet Gönüllüleri

BİREYSEL DESTEKÇİLER

Ercüment Altınsoy
Ali Akboyun
Cihan Şen
Mehmet Aytuğ
Mehmet Doğan
Güler Doğan
Ülkü Ölmez
Atıf Ölmez
Lale Orhan
Oben Orhan
Alkan Erdener Orhan
Ovel Orhan
Burhan Urkun
Tuncay Kayan
Levent Yüksel
Can Görgün
Selma Akad
Haluk Bozkurt
Murat Draman
Efe Erdem
Tolga Vatansever

BURSİYERLER/STAJYERLER

Ece İklim Örüng
Zeynep Sude Akçay
Selim Rizvani
Rana Yalman
Büşra Nur Kuruoğlu
Tuğçe Eroğlu
İlayda Ertürk
Mehmet Ali Gürbüz
Saadet Kara

KİMLERLE ÇALIŞIYORUZ?

KAMU KURUMLARI

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

T.C. İçişleri Bakanlığı Sahil Güvenlik ve Jandarma Komutanlıkları

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretme ve Eğitim Enstitüsü

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Marmaris İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

T.C. Muğla Valiliği

T.C. Marmaris Kaymakamlığı

T.C. Fethiye Kaymakamlığı

T.C. Ula Kaymakamlığı

T.C. Datça Kaymakamlığı

T.C. Menteşe Kaymakamlığı

T.C. Ortaca Kaymakamlığı

T.C. Dalaman Kaymakamlığı

T.C. Kaş Kaymakamlığı

T.C. Demre Kaymakamlığı

T.C. Foça Kaymakamlığı

Ege Üniversitesi

Dokuz Eylül Üniversitesi

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Girne Üniversitesi

Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü

Ege Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇEVMER)

Ege Üniversitesi & Herbaryum Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

BELEDİYELER

Muğla Büyükşehir Belediyesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi

Ula Belediyesi

Fethiye Belediyesi

Marmaris Belediyesi

Kaş Belediyesi

Menteşe Belediyesi

Karataş Belediyesi

Foça Belediyesi

Çeşme Belediyesi

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

WWF Türkiye

Deniz Yaşamını Koruma Derneği

KuzeyDoğa Derneği

DEKAMER

Dokuz Eylül Rotary Kulubü

Çeşme Rotary Kulubü

KOOPERATİFLER

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP)

Akbük Balıkçılık Kooperatifi

Akyaka Balıkçılık Kooperatifi

Akçapınar Balıkçılık Kooperatifi

Bozburun Balıkçılık Kooperatifi

Fethiye Çalış Balıkçılık Kooperatifi

Göcek İnlice Balıkçılık Kooperatifi

Datça Balıkçılık Kooperatifi

Demre Balıkçılık Kooperatifi

Karaköy Balıkçılık Kooperatifi

Kalkan Balıkçılık Kooperatifi

Marmaris Balıkçılık Kooperatifi

Palamutbükü Cumali Balıkçılık Kooperatifi

KISALTMALAR

Akdeniz Koruma Derneği	**AKD**
Balıkçılığa Kapalı Alan	**BKA**
Deniz Koruma Alanı	**DKA**
Özel Çevre Koruma Bölgesi	**ÖÇKB**
Birleşmiş Milletler Çevre Programı	**UNEP**
Birleşmiş Milletler Çevre Programı Dünya Koruma İzleme Merkezi	**UNEP-WCMC**
Uluslararası Doğa Koruma Birliği	**UCN**
Fauna&Flora International	**FFI**

DOĞU AKDENİZ'İN ISINAN DENİZ SUYU; SÜNGERLER, MERCANLAR VE DİĞER KORALİN CANLILAR İÇİN EN BÜYÜK TEHDİTLERDEN BİRİ.

Editör:
Elif Dinçer

Yayına Hazırlayanlar:
İlkay Kavak, Gizem Akdoğan

Fotoğraflar:
Zafer Ali Kızılkaya
Akdeniz Koruma Derneği

Tasarım:
Cihan Uyanık, Printworld

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ
Mediterranean Conservation Society

%100
Geri Dönüştürülmüş

iletişim

info@akdenizkoruma.org.tr
akdenizkorumadernegi@hs01.kep.tr

İZMİR OFİS
Kazımdirik Mah. 296 Sok. Folkart
Time 1 Blok No: 812 Bornova/İzmir
0232 504 07 02

GÖCEK OFİS
Göcek Mahallesi İskele Meydanı
No:5/A Göcek/Muğla

GÖKOVA OFİS
Atatürk Caddesi No.14 Kat.2
Akyaka/Muğla